

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

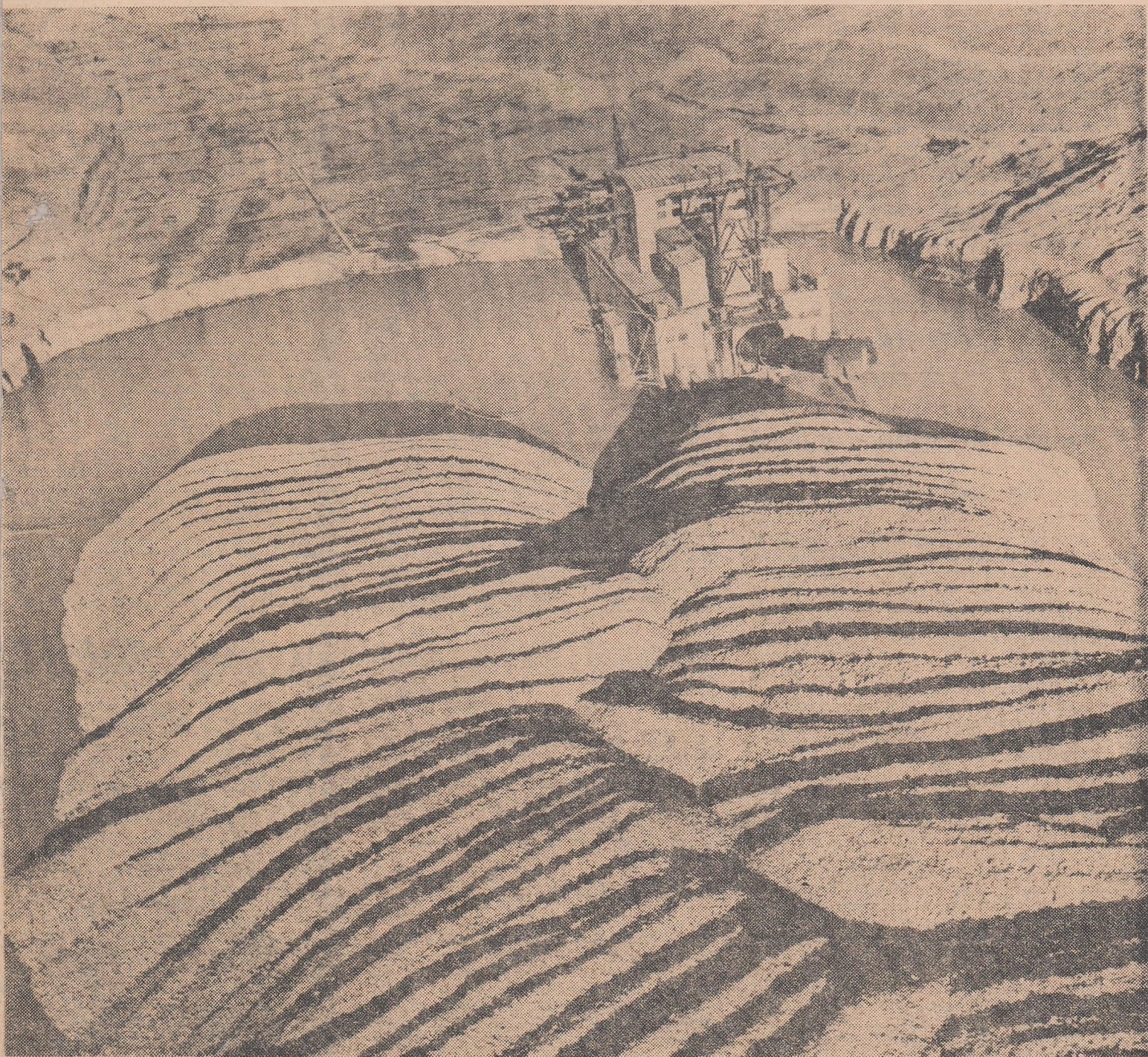
Mașina care gîndește

Inamicul invizibil

Dansul, un preludiu al dragostei?

(Citiți în pagina V-a articolul „Cercul tăcerii poate fi spart”)

**Televizoare...
tipografice**

**„Flăcări”,
în limba
nyanja**

Superpiscicile

ANUL XXI

41

(1073)

8 octombrie 1965

12 pagini, 1 leu

Draga de la exploatarea Aliskerov, o adevărată fabrică de aur, prelucrează în 24 de ore cîteva mii de tone de nisip aurifer

PROZĂ

Un deznodământ fericit

Intr-una din zile, Nikolai Pavlovici încalcă regula ce o stabilise de a nu vorbi despre tablourile sale. Lucrurile s-au întâmplat așa. Mă întorsesem tocmai de la expoziția picturilor lui, o expoziție foarte cuprinzătoare și care se bucurase de un succes răsunător. Vizitatorii se opriseră îndelung în fața tablourilor și lăseseră însemnări entuziaste în cartea de impresii. Eu fusesem cucerit de compoziția lirică „Ultima scrisoare”, care transmitea farmecul unei prime zile de toamnă, plină de o lumină transparentă și strălucitoare. Inchizind ochii pentru o clipă, mi-am adus aminte de cuvintele lui Tiutcev: „Există la începutul toamnei o perioadă scurtă dar minunată, în care toată ziua nu este altceva decât un asfințit prelung de cristal, radios”. Imaginați-vă o asemenea zi, iradiind o strălucire molatică din teii bătrâni și mestecenii delicioși ai unei grădini, precum și prospețimea unui chip de față care citește, evident, o scrisoare de dragoste. Capul feței este înclinat cu întristare, iar ochii ei, strălucitori, adânci și curați, sînt plini de farmec. Mișcarea gingașă a mîinii este de o grație îndurerată și reflectă o neputință copilărească. Pe masa din grădină se află, alături de un plic desfăcut, o frunză de arțar galbenă.

Tabloul îmi stîrnise curiozitatea împreună cu un sentiment confuz de neliniște. Aveam senzația că fata cu scrisoarea nu pozase, nu-i folosise pictorului ca model. Cine era atunci această fată? De la cine primise scrisoarea? Mă gîndeam la personajul înfățișat pe pînză ca la o ființă vie.

Mihail Pavlovici ascultă liniștit exclamațiile mele de încîntare, după care spuse:

— Tabloul ăsta are o poveste interesantă.

Și iată ce mi-a fost dat să aflu. Povestea s-a întîmplat la Ples, un oraș vechi de pe Volga, pe care-l vizitează mereu pictorii încă de pe vremea lui Levitan. Se înțelege că orașul apare adesea și în pînzele lui Nikolai Pavlovici Șlein. Fata întristată din „Ultima scrisoare” era fiica gazdei la care locuia în fiecare vară Nikolai Pavlovici.

— În casa aceea, îmi spunea Șlein, veneau mulți pictori. Printre ei era un tînăr de pe malurile Nevei, un băiat prezentabil și nu lipsit de posibilități, plin de viață, care obținea totul, glumind. El reușise să o convingă pe Nina noastră, fiica gazdei, să-i pozeze pentru un tablou. Minunea se întîmplase. Mulți pictori o rugaseră să întîrzie un ceas-două în fața șevaletului lor, dar ea îi refuzase todeauna. De data asta, însă, consimți. Pictorul nu lucră prea mult la tabloul lui. Sătura mai mult de vorbă cu Nina și începu să se plimbe cu ea. De altfel, asta nu e treaba mea...

Cîteva zile mai tîrziu, tînărul apărui cu geamantanul la chei și își luă rîmas bun. După cîteva zile am întîlnit-o pe Nina în grădină, cu scrisoarea pe care o primise. Mie, bătrînului pictor, nu-mi trecu prin cap să mă apropiu de ea și să-i spun cîteva cuvinte de consolare, întrucît sînt robul penelului și al șevaletului. Am desenat-o citind scrisoarea, mai întîi în album, cu creionul, apoi am trecut-o pe pînză, în ulei. Durerea o copleșise într-ultima încît nici n-a băgat de seamă cînd am pictat-o.

— Și așa se termină povestea?

— Ei, tocmai asta-i! Nu se termină aici.

Intr-adevăr, nu se termina. „Ultima scrisoare” a fost reproducă, a fost publicată într-o revistă și prezentată la diferite expoziții. Întîmplarea a făcut ca portretul lui Șlein să cadă sub ochii tînărului pictor. E greu de spus ce gînduri a deșteptat în mintea lui „Ultima scrisoare”. Poate că tabloul i-a relevat ceea ce nu reușise să vadă la modelul natural. În tablou, fata era cu adevărat frumoasă.

— Așa că, îmi spuse rîzînd Nikolai Pavlovici, s-au căsătorit.

Au venit chiar să-mi mulțumească. Mi-a părut bine că tabloul meu a fericit cel puțin o pereche de tineri pe lumea asta.

Evgheni Osertov

— Mi-a venit muza în vizită
Desen de B. SAVKOV

B. NIKOLAEV

Linogravură

EDITORIALE

Operele scriitorilor sovietici în limba franceză

În ultimii ani, numele scriitorilor sovietici apar tot mai des pe listele de traduceri ale marilor edituri franceze.

Așa, de pildă, cunoscuta editură pariziană „Galimard” a publicat în ultimii ani „Pământ desțelenit” de M. Șolohov, „Memoriile” lui Ilya Ehrenburg, „Abai” și „Tineretea lui Abai” de Muhtar Auezov, două volume purtînd semnătura lui Alexandr Bek, „Liniștea” lui Iuri Bondarev, „Zoo” și „Călătoria sentimentală” ale lui Viktor Șklovski, „Am fost în India” de Vsevolod Ivanov, „Pictorul necunoscut” de V. Kaverin, „Caietul albastru” de Em. Kazakievici, „Halta” de Iuri Kazakov și numeroase alte romane și povestiri.

La „Julliard” au apărut „Colegii” de V. Axionov, „Capul de pod” de Grigori Baklanov, „Pe Donul liniștit” de Mihail Șolohov, „Necunoscuta din Arhanghelsk” de Viktor Konečki, „Vii și morți”, „Nimeni nu se naște soldat” de Konstantin Simonov, „Prelungirea legendei” de Anatoli Kuznețov, „O zi din viața lui Ivan Denisovici” de Alexandr Soljenișin.

Operele scriitorilor sovietici se află înscrise, de asemenea, printre traduceri editurilor „Seghers”, „Plon”, „Presses de la Cité”, „Éditions Françaises Reunis”, „Flammarion” și altele.

VITRINA

Memoriile unui general de intențență

Pentru oamenii care n-au îmbrăcat niciodată haina militară, ca și pentru cea mai mare parte dintre ostașii unităților operative, serviciile de intențență ale armatei au fost și au rămas, printr-o îndelungată tradiție, camera de serviciu și locul de refugiu al celor ce vor să evite liniile de luptă, un fel de „Eldorado” al ambusaților, cu tot ceea ce presupune o asemenea reprezentare.

Dar iată că un general de intențență, cu un nume fără răsunet, N. A. Antipenko, se hotărăște să-și publice memoriile și toate părerile preconcepse încep să se clatine și să se prăbușească una după alta. Pentru că autorul acestor memorii, care a fost șeful serviciului de intențență al Armatei Centrale, devenită mai tîrziu armata Frontului I Bielorus, știe să ne înfățișeze fără emfază, dar cu convingere necesitatea reabilitării acestor servicii, rolul lor deosebit de însemnat într-un război cu milioane de participanți care foloseau o gamă vastă de mijloace tehnice, un număr impresionant de avioane, tancuri și mașini de tot felul.

N. A. Antipenko ne oferă posibilitatea de a trage singuri concluziile cele mai exacte, înfățișîndu-ne cîteva din datele problemei.

Știați, de pildă, că numai armata Frontului I Bielorus, pentru o singură pregătire de artilerie de două ore, avea nevoie de patruzeci de mii de tone de obuze? Ele reprezintă conținutul a patru mii de vagoane, care trebuiau transportate în eele mai diferite părți ale frontului, în

termene adesea foarte scurte, cu mijloace de transport din cele mai diferite. Iar în cursul ofensivei din Bielorusia, aceeași armată a consumat, în numai două luni, o sută de mii de tone de combustibil lichid, ce trebuia transportat, depozitat și retransportat pe drumuri adesea impracticabile?

Războiul este plin de cele mai neprevăzute situații și iată că o înaintare victorioasă ridică probleme de o gravitate excepțională. Alungîndu-i pe naziști din regiunile Kursk, Orlovsk, Sumsk, Cernigov, Gomel, unde ei aplicaseră tactica pămîntului pirjolit, armata de un milion cinci sute de mii de oameni a lui Rokossovski se găsește la un moment dat cu rezervele de piine în așa măsură scăzute, încît ele nu mai erau suficiente decît pentru douăzeci și patru de ore. Grîul se găsea în aceste regiuni din belșug, dar numai pe cîmpurile acoperite de zăpadă. Serviciului de intențență nu i-a rămas altceva de făcut decît să mobilizeze 27 000 de soldați, 2500 de ofițeri și două mii de automobile pentru a recolta grîul acoperit de zăpadă. În fața fiecărui secerător se afla un om care descoperea cu o greblă grîul de sub zăpadă și în acest fel, într-un termen record, s-au recoltat nu mai puțin de 13 600 000 de puduri de cereale. Era o cantitate suficientă pentru a asigura piinea armatei respective pentru șase luni și pentru a trimite Leningradului de abia despresurat un dar de șizeci de mii de puduri de cereale.

De altfel, sarcinile, ca să spunem așa civile ale serviciului de intențență sînt și ele la fel de impresionante, fie că e vorba de ajutorarea țăranilor la munca cîmpului, de grija pentru zecile de mii de deținuți din lagărele hitleriste sau, mai tîrziu, de aprovizionarea celor patru milioane de locuitori din Berlinul ocupat de trupele sovietice. N. A. Antipenko povestește cu umor această ultimă „operațiune”, începînd cu alcătuirea celor 4 milioane de cartele și cu modificarea care a trebuit introdusă în cuprinsul lor, pentru că Guvernul sovietic se hotărîse să ofere foștilor inamici nu orice fel de cafea, ci neapărat cafea „naturală”, indicație ce nu era cuprinsă în formularul inițial. Se înțelege că locuitorii Berlinului, care nu mai simțiseră aburii cafelei naturale de mulți ani, erau foarte neîncredători la primirea cartelelor cu specificația amintită, dar trenurile cu boabe naturale au pornit de la Moscova, rațiile s-au distribuit conform indicației și efectul, notează N. A. Antipenko, „a fost zguduitor”.

După lectura captivantelor memorii ale generalului sovietic ești nevoit să renunți la părerea că victoriile unor armate se datorează exclusiv marilor strategii: fără activitatea serviciilor de intențență ele n-ar fi niciodată posibile. În cazul de față, din cei un milion cinci sute de mii de ostași ai Frontului I Bielorus, două sute cincizeci de mii erau ocupați de serviciile de intențență.

Z. V.

N. A. Antipenko: „Spatele frontului” (Til Fronta), Revista „Novii Mir” 8/1965.

Autorul și eroii — matematicieni

În ultimii ani, în literatura sovietică a devenit destul de frecventă tema cercetării științifice, a eticii științifice — un fenomen ușor explicabil. Acestei teme i-au fost consacrate, de pildă, nuvela „Dincolo de poartă” de Grekova, romanul „Împotriva furtunii” de Granin. Acesta pare să fie remarcabil prin complexitatea problemelor ridicate.

Revista „Moskva” publică un nou roman „Linia dreaptă”, aparținînd unui scriitor foarte tînăr, Vladimir Makanin. Interesant este faptul că Makanin este

absolvent (promoția 1960) al facultății de matematică și mecanică a Universității din Moscova. În prezent el îmbină munca de specialitate cu activitatea terară și cu studiile la cursurile superioare de scenaristi și regizori.

Romanul, dedicat unor tineri absolvenți ai facultății de matematică, sputea să fie autobiografic. „Scheletul” lui se aseamănă oarecum cu cel din „Împotriva furtunii”. Întîlnim din nou doi prieteni pasionați de știință și diferca aptitudini, caracter, concepții morale. Kostea pare să fie mai talentat, e capabil de o muncă înverșunată și, înarmat cu o siguranță demnă de invidie, este dispus să urmeze, cu prețul oricăror sacrificii, linia lui dreaptă de ascensiune. Volodea, mai sensibil, mai vulnerabil sufletește se ascunde sub masca unui adolescent zvăpăiat, visînd echilibrul și siguranța calmă a prietenului său. Primul cîștigă respect, admirație. Cel de al doilea — dușmani și prieteni. Cercetătorii din laboratorul la care au venit să lucreze cei doi descoperă omenescul, spontanitatea lui Volodea în ciuda unor izbucniri răutăcioase. Problema-cheie a romanului a fost intens dezbătută în ultima vreme în presa de tineret sovietică. Este vorba de raportul dintre cunoașterea și morală, a utilității sociale o omului capabil să creeze, care neglijează în schimbul serie de norme etice. Chestiunile sînt epuizate de romanul lui Makanin, datorită insuficienței experiențe literare autorului. Rămîne, însă, o carte foarte proaspătă, interesantă și tinerească în sensul lăun al cuvîntului.

ISTORIE LITERARĂ

Din corespondența lui Esenin

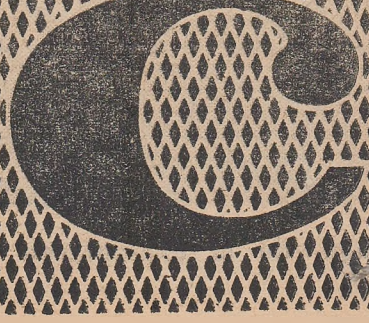
Cu prilejul aniversării a 70 de ani de la nașterea lui Serghei Esenin, revista sovietică „Oeuvres et Opinions” a publicat cîteva dintre scrisorile poetului. Ele atestă puternica personalitate a celui ce a creat timpul său, un puternic curent în poezia europeană, precum și unele dintre preocupările poetului în ultimii ani ai mult prea scurtei sale existențe.

Una dintre scrisori, datată 9 iulie 1922, este adresată poetului Anatoli Marienbo. Pe atunci, Esenin se găsea, împreună cu Isadora Duncan, la Ostende, în Belgia. Plictisilele voiajului l-au indispus pe Esenin, care aștepta să se înapoieze cu mai curînd în patrie, dar asta nu-l împiedica să noteze, cu umor, impresia pe care apariția sa insolită o făcea la Berlin. Iar faptul că era luat drept „un ager boșevic”, îl amuza foarte mult.

Cîteva scrisori sînt adresate tinerii sale prietene, Galina Benislavskaja și poartă toate, data anului 1924. Esenin își pe trecute o bună parte din anul ac la Tiflis și Batumi. Aici, după un șir de înțîmplări nefericite, poetul își regăsește echilibrul și începe din nou să lucreze asiduitate. Din această perioadă datează ciclul de versuri persiene, precum și numeroase alte poezii pe care Esenin le consideră deosebit de izbutite. El se interesează de editarea operelor sale complete și îi cere Galinei Benislavskaja să vegheze la apariția lor. Esenin își exprimă dorința ca opera lui poetică să fie grupată în trei părți: poeme lirice, poemele mici și cele mari. Seritorul își punea mai nădejdi în această alegere, care avea de altfel, să-i eternizeze numele.

Dintr-o scrisoare către poetul Iako Zeitlin străbat cîteva dintre cerințele sale față de poezie. Esenin admiră „talentul” lui arzător de o simplitate captivantă și îl sfătuiește: „Nu întrebuița expresiuzate. Nu te poți folosi de ele decît după o practică îndelungată, cînd, într-un cadru bine ales, în miinile unui meseriaș abilitat, ele capătă un sens cu totul neobișnuit.”

cartea

glaciare. Alții, însă, erau de părere că în straturile devoniene ale subsolului, petrolul dormitează de miliarde de ani în cantități uriașe. Disputa s-a încheiat abia în urmă cu câțiva ani când geologii bieloruși, după minuțioase prospectări, au reușit să dovedească concret că sterilitatea subsolului în această regiune a Uniunii Sovietice nu este decît un mit. Mai întîi, la aproape o sută de kilometri de Minsk a fost depistat un zăcămint uriaș, unul din cele mai importante din lume, de sare gemă și sare potasică, apoi au fost descoperite ape termale și cărbune.

După care a venit și rîndul petrolului. În apropiere de Elsk, în partea sudică a Bielorusiei a țîșnit la suprafață o adevărată fîntînă arteziană din prețiosul lichid, erupție care dovedea bogăția zăcămintului. Descoperirile au început să se țînă lanț. Geologii sovietici, înzestrați cu echipament tehnic ultramodern, au reușit să prospecteze anul trecut, în regiunea orașelului Reçița, petrol în cantități industriale. Numai puțul nr. 8 oferea un debit zilnic de 200 m³. Puțul nr. 6 s-a dovedit a fi însă și mai productiv. Jetul de petrol care țîșnea la o înălțime de cîteva zeci de metri și pe care geologii au reușit să-l stăpînească abia după trei zile, avea un debit de 480 m³!

Așadar, se dovedise că Bielorusia dispune de petrol. Între timp însă, prospecțiunile au continuat pe un teritoriu din ce în ce mai vast și, pretutindeni, aurul negru era „trezit” din multitudine-nara lui somnolență. Prospectorii și-au dat seama că au de-a face cu un zăcămint extrem de important, așa că evită deocamdată, pînă la o justă evaluare, să citeze cifre. Puțurile sînt forate în continuare la Ostașkovic unde a țîșnit un jet comparabil cu cel de la Reçița. În mai puțin de un sfert de oră presiunea în interior a urcat rapid pînă la 125 de atmosfere și petrolul a umplut doi kilometri și jumătate de conductă!

Prospectorii petrolului bielorus sînt într-o permanentă stare de alarmă, căci în fiecare clipă lichidul negru și viscos poate să țîșnească acolo unde nici nu se așteaptă. La Reçița au și fost întreprinse primele exploatări. E greu de apreciat importanța acestor descoperiri. Într-adevăr, în Bielorusia petrolul a fost semnalat într-o regiune cu o populație densă și o industrie dezvoltată, îndeosebi chimică și, ceea ce-i de reținut, zăcămintele se află situate în apropierea unor importante căi de transport.

INDUSTRIE ELECTROTEHNICĂ

Televizoare... tipografice

O noutate a construcției de televizoare sovietice o constituie aparatele plate, fără cinescop, avînd o grosime de numai cîteva centimetri. Ecranul acestor televizoare va fi confecționat dintr-o placă transparentă acoperită cu un strat subțire de substanță semiconductoare sensibilă la lumină. În spatele plăcii un număr mare de fire subțiri, orizontale și verticale, izolate unul de altul, vor forma o rețea microreticulară. Schema unei variante și mai noi de ecran plat prevede ca acesta să fie acoperit cu un amplificator electroluminescent. Acesta prezintă mai multe avantaje printre care și posibilitatea de a obține imagini de orice dimensiuni. El va fi de mare folos îndeosebi în industrie unde va urmări funcționarea mașinilor nu numai individual, ci și a unor secții întregi.

Progresul rapid al tehnicii electronice și televiziunii face posibilă soluționarea și a altor probleme care la prima privire par de domeniul fanteziei. S-ar putea, de pildă, țîșni o carte, să zicem în numai un minut? Sau ar fi posibilă obținerea a cîte 25 de reproduceri colorate pe secundă, fără ajutorul aparatului foto?

Pentru a putea răspunde la aceste întrebări să aruncăm o privire în viitorul apropiat călăuziți de inginerul sovietic A. Merkulov. Pătrundem în clădirea unei tipografii neobișnuite. Aici lipsesc cu desăvîrșire mașinile poligrafice mari, atelierele de galvanotehnie, de țîșnire, de reproducere foto etc. Cărțile, ziarele, revistele, albumele cu reproduceri de artă se țîșnesc fără forme de imprimare. Locul lor a fost luat de instalații speciale de televiziune.

În tipografie sînt montate mai multe televizoare. Prin fața ecranelor lor aleargă cu o viteză de circa opt metri pe secundă o bandă de hîrtie. Pe ea se reproduce imaginea textului sau tabloului aflate la zeci de kilometri de tipografie.

După ce am văzut cum va arăta o întreprindere poligrafică a viitorului să facem cunoștință cu principiul care va sta la baza ei. În clipa cînd prin fața tubului va trece banda de hîrtie în poziție verticală, fasciculul electronic va desena pe ea imaginea. În locul în care a căzut fasciculul se va naște o sarcină electrică locală. Peste această imagine „electrică” se va aplica cerneală de țîșnire. Ea va fi reținută de forțe electrostatice numai în locurile în care au fost desenate imagini. Și astfel va apare imaginea vizibilă.

Folosind această metodă se vor putea țîșni 25 de impresii pe secundă, adică viteza țîșnirii va atinge viteza transmiterii imaginii prin intermediul televiziunii.

Noua metodă va putea înlocui și fotografierea în culori (în condițiile folosirii televiziunii în culori) căci în locul unui singur negativ colorat realizat cu ajutorul aparatului de fotografiat, ea permite să se obțină un mare număr de reproduceri în trei culori.

CONSTRUCȚII

Orașelul studențesc

Călătorul care va avea prilejul să viziteze în septembrie 1968, împrejurimile Moscovei, va putea admira, pe un teren pitoresc cu o suprafață de 700.000 de metri pătrați, un complex de edificii impunătoare din sticlă și beton — un nou orașel științific, care va fi pus la dispoziția Universității prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba”. Universitatea, primul institut internațional de învățămînt superior din lume, înființat acum șase ani în capitala Uniunii Sovietice, este frecventat în momentul de față de 3.800 de studenți și 150 de aspiranți din 82 de țări.

Corpurile de clădiri înalte și luminoase vor fi grupate pe zone — șase la număr — care vor cuprinde cămine, facultăți, un complex sportiv, cluburi, clinici și clădiri auxiliare. Mai întîi va începe construirea căminelor — șapte blocuri alcătuite fiecare din cîte două corpuri cu cinci etaje, prevăzute cu camere confortabile și holuri spațioase, frumos amenajate. Complexul de deservire a studenților, cadrelor didactice și personalului administrativ va fi compus din magazine, ateliere de confecții și reparații, o frizerie și o poștă.

La rîndul său, complexul institutelor de învățămînt, a cărui construcție va începe în primul trimestru al anului viitor, va avea un volum de 240.000 metri cubi și o suprafață de 36.000 metri pătrați. El va fi alcătuit din șapte faul-

tăți. În afară de o facultate pregătitoare, vor mai funcționa facultățile de fizico-matematice și științele naturii, istorie și filologie, economie și drept, agricultură, medicină și un institut politehnic. Pentru studenții la medicină, se vor construi clinici bine utilitate. Vivariumul va fi folosit și de studenții la științele naturale.

Facultățile vor dispune de cea mai modernă aparatură tehnică pentru studiu și de radio-tele-cinificare; tablele mobile, ecranele dirijate de la distanță, sistemul de traducere sincronizată sînt numai cîteva exemple. Pe niște poli-goane speciale — originale ateliere pentru practica studenților — vor fi instalate mașini agricole și de construcții, o sondă etc.

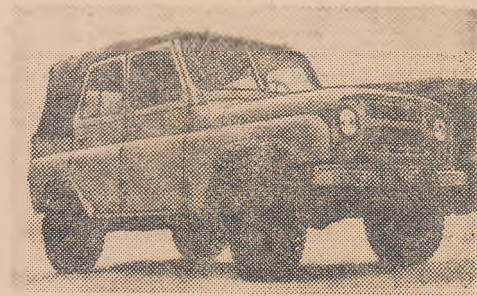
Orașelul științific va fi înzestrat cu o sală de spectacole avînd o capacitate de o mie de locuri, cu un club cu 1.500 de locuri și cu o bibliotecă al cărei depozit va putea adăposti în rafturile sale 600.000 de volume. Complexul sportiv va avea un stadion cu 3.000 de locuri, săli de gimnastică, terenuri de tenis, pistă de alergări etc. Dacă la toate acestea mai adăugăm o cantină mare, pentru toată universitatea, o policlinică, un laborator foto, o tipografie, o pepinieră și un parc imens, ne putem da seama ce proporții va avea viitorul orașel științific din preajma Moscovei, un simbol al prieteniei între popoare.

TRANSPORTURI

Expoziție ambulantă

O expoziție care se deplasează pe pro-priile ei roți nu-i un lucru tocmai obișnuit. Ideea a pornit de la întreprinderea pentru comerțul exterior Avtoexport din Moscova. Din septembrie ultimele tipuri de automobile și camioane sovietice străbat sute și mii de kilometri pe șoselele Europei, poposind în orașele mai importante, unde se înfășează experții și marelui public. La sfîrșitul circuitului, după două luni, ele vor fi vizitate în 18 țări.

Produsele uzinelor din Moscova, Gorki, Minsk și Ulianovsk sînt prezentate de specialiști care, în timpul expozițiilor și la conferințe de presă, dau datele tehnice ale vehiculelor și amănunte asupra întreprinderilor producătoare. În prezent Uniunea Sovietică exportă autovehicule în 67 țări

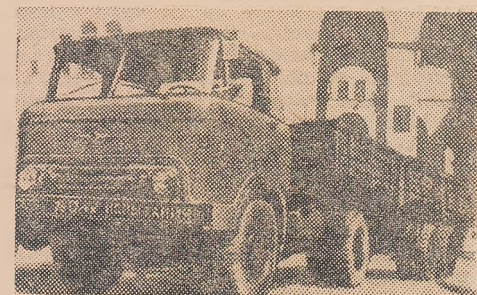

Pentru orice teren — UAZ 469

din lume. Avtoexport oferă clienților săi toate tipurile de vehicule imaginabile, ajungînd pînă la autocamionul basculant de 27 tone.

Natural că peste tot, centrul atracției îl constituie „Moskvici 408”, cel mai tînăr și simpatic descendent al industriei sovietice de automobile. La fiecare 2,6 minute un nou exemplar părăsește linia de fabricație.

Reprezentanții Avtoexportului nutresc și planuri de viitor cu prototipul lui Moskvici 426, un combi elegant care, avînd cinci

Autocamionul KAZ 608 „Kolhida”

uși și posibilitatea de a transporta 250 kg de bagaje, va deveni cu siguranță preferatul amatorilor de camping.

Din bogata serie a autocamionelor au întreprins turneul doar cîteva modele, printre care GAZ 53 A. Caracteristice îi sînt capacitatea de încărcare — 5 tone și platforma spațioasă cu utilizări multiple. Motorul în V, cu 8 cilindri, are 115 CP la 3.200 turații pe minut. Alte exponate interesante sînt: autotractorul SIL 130 VI cu o remorcă pe care se pot încărcă pînă la 12.500 kg, camionul basculant SIL MMS 553 cu 4.500 kg capacitate de încărcare și autocamionul rapid SIL 130 pentru transporturi variate în greutate de pînă la 6 tone. Toate se remarcă prin confortul cabinelor; în plus, munca șoferilor este ușurată de multe instalații auxiliare hidraulice și mecanice.

INDUSTRIE PETROLIERĂ

Comoara Bielorusiei

Cînd în Uniunea Sovietică cineva pronunță cuvîntul Baku, oamenii se gîndesc mai puțin la capitala Azerbaidjanului și la importante zăcămint de petrol exploatare în preajma acestui oraș. Cuvîntul a devenit, de altfel, comun și pentru alte zăcămint de petrol din prețiosul lichid. Astfel există, de pildă, un Baku în Siberia, altul pe Volga, în fine un altul în Asia Centrală. De la un timp însă, în Uniunea Sovietică a început să se vorbească de un nou Baku, în Bielorusia.

Despre faptul că subsolul Bielorusiei ar fi împînzit cu aur negru se discută în contradictoriu de mai multă vreme. Unii specialiști erau de părere că resursele minerale ale acestei republici sovietice ar fi foarte sărăcicioase, mîrgînindu-se în nisip, argilă, granit și turbă. Ipoteza părea întemeiată, căci structura geologică a Bielorusiei prezintă o particularitate: pe teritoriul ei, rocile care ar putea conține în structura lor minereuri sînt acoperite de un strat gros de roci

Țîșnește „aurul negru”...

Dr. Richard Sorge

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO

(XXII)

În 1933, Richard Sorge, lucrător în serviciul de informații sovietic, este rechemat de la Șanghai la Moscova spre a i se încredința o nouă misiune, mult mai primejdioasă, și anume aceea de a se stabili la Tokio în calitate de corespondent al unui ziar hitlerist.

După ce petrece o vreme în Germania, spre a câștiga încrederea autorităților naziste, în septembrie 1933 Sorge se stabilește în Japonia și ia legătura cu viitorii săi colaboratori, organizând grupul „Ramzai”. Datorită unei activități asidue, perseverente, el izbuteste să-și creeze faima de cel mai bun corespondent german din Japonia și de nazist înfocat, lucru care-l ajută să pătrundă în tainele diplomației și statelor majore hitleriste și japoneze.

În cele din urmă, însă, după opt ani de muncă neîntreruptă și de răsunătoare succese, grupul este descoperit de către poliția japoneză, care arestează pe toți cei cinci membri ai lui.

(Urmare din nr. trecut)

Trecuseră multe săptămâni de la arestarea lui Sorge, dar Meisinger tot mai bătea drumurile „Kempeitai”-ului pentru a dovedi nevinovăția partenerului său la jocul de cărți. Într-o bună zi, când Meisinger venise din nou acolo, colonelul Osaka îi propuse să verifice câteva date privitoare la doctorul Sorge. SS-istul se învoi bucuros dar, citind documentul, se ridică de pe scaun, plin de indignare: reieșea de acolo că Sorge fusese activist comunist și prieten cu Thälman — conducătorul comuniștilor germani.

— De unde dețineți informația?

— Deținutul Richard Sorge, personal, ne-a dat aceste amănunte...

Meisinger izbucni într-un hohot de ris:

— Asta-i bună!... Richard Sorge — prieten al lui Thälman! Ce prostie, ce gogoriță!... Foarte bine, mă oblig eu să verific acest lucru, domnule colonel, dar nu-l invidiez pe anchetatorul dumneavoastră pentru mura pe care o va face când vom primi comunicarea Gestapoului.

Gestapo-ul confirmă

Venise Crăciunul. Cei de la ambasada germană îl petrecură fără nici un chef, așa cum se întâmplă într-o casă în care cineva e grav bolnav. În ajun, întreaga colonie germană se strinsese în jurul pomului împodobit. Eugen Ott rostise câteva cuvinte simțite despre faptul că toți resimțeau lipsa lui Richard Sorge. Era convins, însă, că martirajul lui se va sfârși curând și că va ieși cu capul sus din închisoarea japoneză.

După câțiva timp, lui Meisinger nu-i venea să-și creadă ochilor: șeful Gestapoului, Müller, îi comunica, în legătură cu datele despre Richard Sorge trimise spre verificare din Tokio, că ele corespundeau într-un actelor din arhivele poliției...

Meisinger înțelese în cele din urmă cum fusese prostie de Sorge. Țipa în dreapta și stînga că le scăpase comunistul, spionul sovietic și că se va pune acum luntre și punte pentru a obține de la „Kempeitai” predarea lui Sorge în mâinile Gestapoului.

Procurorul și anchetatorul așteptau nerăbdători ca Sorge să-și termine memoriul. Dar Sorge nu se grăbea și scria numai despre ceea ce nu avea nici o importanță operativă pentru munca Centrului.

„...Principala mea sursă de informație a fost ambasada germană din Tokio. Informațiile mi se ofereau de bună voie. Pentru a le obține nu am întreprins nici o acțiune condamnată. Nu am recurs niciodată la amenințare sau constrângere...”

Anchetatorii, primară, în sfârșit, „depoziția”. Dar ea nu reprezenta nicicum ceea ce așteptau ei. În locul unor declarații asupra cazului, în mâinile lor se aflau amintirile, reflecțiile, testamentul lui Sorge.

Reîncepură lungile și extenuantele interogatorii. Anchetatorii dețineau acum probe zdrobitoare împotriva organizației „Ramzai” — dosarul cu rapoartele descifrate pe care organizația le trimisese Centrului timp de mulți ani. Reieșea că, numai în ultimii trei ani fuseseră transmise în eter 65 420 grupe de cite cinci semne.

327 000 de cifruri! Anchetatorii calculaseră cu scrupulozitate totul pe fiecare an. Se dovedea că în 1939 emițătorul clandestin transmiseseră 23 139 grupe cifrate, care cuprindeau rapoartele secrete ale lui Sorge. În 1940, radiotelegrafistul Klausen lucrase și mai intens, transmițând Centrului 29 179 grupe cifrate. În anul următor au fost mai puține — în total vreo 13 000, dar anchetatorii au stabilit că volumul și valoarea informațiilor nu scăzuseră — dimpotrivă.

— Recunoști aceste cifre? — întrebă anchetatorul la interogatoriu.

— N-am avut timp pentru calcule — răspunse Sorge. — Cred, însă, că dacă nimeni altul n-a transmis informații din Japonia pe această lungime de undă, este verosimil ca cifrele să corespundă. Presupun, însă, că aceasta nu reprezintă nici pe departe totul.

— Ce înseamnă — nu totul? — întrebă anchetatorul.

— Sinteți siguri că radiointerceptoarele dumneavoastră lucrează atât de perfect? Multe telegrame puteau trece pe lângă radiotelegraful dumneavoastră.

— Pentru noi este arhisuficient ceea ce posedăm pentru a te trimite în judecată. I se enumerară apoi lui Richard informațiile transmise Centrului.

Erau informații despre hotărîrea statului major de a moderniza armata după modelul german, o prezentare a industriei de război cu enumerarea fabricilor de benzină sintetică, a industriei aluminiului, a construcției de avioane. Dintre primele transmisiuni, anchetatorul cită informația despre uzina de torpile de la Nagoya, ca-

membrilor organizației clandestine „Ramzai”, care activase mulți ani în Japonia. Richard Sorge și Hozumi Ozaki fură condamnați la moarte, Vukelici, Klausen, Miiaghi — la închisoare pe viață. Miiaghi, care era grav bolnav de tuberculoză, își trăia ultimele zile, iar Vukelici se afla într-o stare îngrozitoare. Regimul de temniță îi ucidea fără să fie nevoie de o condamnare la moarte.

Mai trecu o jumătate de an pînă ce sentința fu executată. Și din nou se scurgeau zile chinuitoare — pentru condamnații la moarte fiecare din ele putea fi și ultima. Așa trecură opt luni — opt luni de viață în celula osîndiților.

...În ziua aniversării Revoluției din Octombrie, în zori, directorul închisorii intră în celulă și, salutînd, întrebă:

— Richard Sorge?

— Da, eu sint.

Sorge se ridică de pe scaunul pe care stătea în fața măsuței de lemn.

— Vîrsta?

— 49 de ani.

Directorul închisorii mai întrebă de adresa lui Sorge din Tokio în momentul arestării, pentru a atesta în mod oficial că cel de față era condamnatul la moarte Richard Sorge, după care salută din nou ceremonios.

— Îmi revine sarcina de a vă anunța că din ordinul ministrului de justiție, Yvamura, sentința de condamnare la moarte va fi adusă la îndeplinire astăzi... De la dumneavoastră ne așteptăm să muriți liniștit.

Final (mai 1945, la poarta Brandenburg din Berlin)

muflată ca întreprindere producătoare de porțelanuri. Richard o transmiseseră după prima sa întîlnire cu Ott, pe atunci încă un obscur locotenent-colonel și observator într-un regiment de artilerie japonez.

Iată și raportul privind alcătuirea numerică a armatei din Kuantung, numărul diviziilor sosite din Japonia și nordul Chinei. Iată și avertismentul că la granița germano-sovietică sînt concentrate două armate. Richard își aminti că această informație o căpătase de la colonelul Scholl, mutat la Tokio din Siam.

Urmau informații referitoare la rezervele de benzină cu cifre amănunțite: rezervele flotei maritime erau de patru ori mai mari decît cele ale armatei de uscat. Concluzia: este iminentă o acțiune navală, agresiunea Japoniei se îndreaptă spre sud.

Iată și ultima informație din 1941: Japonia nu e hotărîtă să atace Uniunea Sovietică...

7 Noiembrie 1944

...Trecură aproape doi ani de la arestarea. În septembrie 1943 avu loc procesul

Un nou salut tradițional, la care Sorge răspunse plecînd capul.

— Aveți vreo dorință de formulat? — întrebă directorul închisorii.

— Nu.

— Vreți să faceți o ultimă declarație?

— Nu.

— În acest caz, vă rog să mă urmați.

— Sint gata, — răspunse calm Sorge.

Desigur, era o răzbunare mirșavă — a executa un comunist în ziua celei mai mari sărbători pentru el...

Richard ieși din celulă. Pe culoarele închisorii răsuna pașii bocancilor săi grei. Curînd, în închisoarea Sugamo se așternu iarăși tăcerea...

Richard fu introdus pe ușa unei magazii strîmte. Aici îl așteptau procurorul, călăul și un preot budist. Richard Sorge sta sub spînzurătoare, pe chepengul de pe dușumea. Ridică pumnul strîns deasupra capului, în chip de salut și strigă pe rusește:

— Trăiască Uniunea Sovietică!... Trăiască Armata Roșie!...

Călăul îi petrecu ștreangul de gît.

La Moscova, trupele Armatei Sovietice,

artileria, tancurile se îndreptau spre Piața Roșie, pentru a participa la parada de Noieembrie. Defila armata din care făcea parte Richard Sorge.

Era în ziua de 7 noiembrie 1944.

I. Korolkov

Recent, Ghenrih Borovik, corespondent special al revistei „Ogoniok”, s-a întîlnit la Berlin cu Max Klausen, telegrafistul lui Sorge, și a avut o lungă convorbire cu el. Reproducem un fragment din reportajul publicat în „Ogoniok”.

După cum se știe, la 18 octombrie 1945 Max și Anny au fost arestați. De atunci Klausen nu l-a mai văzut pe Richard Sorge. O singură dată numai, în timp ce trecea escortat pe un culoar al temniței Klausen i-a zărit picioarele. Și-a dat seama că era Sorge pentru că i-a recunoscut ghețele. Se vedeau printr-un mic spațiu liber dintre podea și ușă. Richard stătea probabil în picioare, cu fața lipită de ușa celei...

Acum Max știe că, în timp ce se află în închisoare, Richard a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a salva viața prietenilor săi. Atît în timpul interogatoriilor cît și la proces, el a demonstrat, de pildă, că nici lui și nici prietenilor lui nu li s-a putea imputa dezvăluirea unor secrete de stat japoneze, dat fiind că primise toate informațiile de acest gen din surse germane și deci ele nu mai constituiau secrete de stat japoneze.

În primăvara anului 1945, un gardian de la închisoarea politică în care era internat Max i-a șoptit acestuia, în timp ce se afla la baie, că la 7 noiembrie 1944 Richard Sorge fusese executat.

Capitularea Japoniei le-a adus libertatea soților Klausen. Ei s-au prezentat în fața autorităților sovietice și, curînd, au ajuns la Vladivostok, unde au stat o bună bucată de vreme într-un spital, spre a se însănătoși după lunga perioadă de detențiune.

În cele din urmă ei s-au hotărît să plece în Germania, să contribuie la înfrângerea, în patria lor, a ideilor pentru care luptaseră atîția ani și pentru care-și dăduse viața Richard Sorge.

Recent, cei doi soți au fost distinși de ordine sovietice

...Mă aflu, împreună cu Max Klausen într-un birou al redacției „Freie Welt”. De atunci n-au trecut decît câteva ore de cînd am început discuția, am impresia că s-au scurs de atunci decenii...

Max vorbește în germană și doar din cînd în cînd strecoară cite un cuvînt-dou în rusești.

— Richard Sorge a fost tot timpul cel mai bun sfătuitor și prieten al nostru. Anny și eu nu-l vom putea uita niciodată.

Această frază o rostește în întregime în limba rusă și ochii i se umezesc...

La un moment dat Max vrea să telefoneze soției. Fiînd bolnavă, Anny n-a putut lua parte la discuția noastră.

— O să-i faci plăcere — îmi spune Max cu duioșie, după care adaugă aproape în șoaptă: — E o femeie minunată. M-a ajutat foarte mult...

Apoi formează numărul, rostește câteva cuvinte în germană și observ cum i se luminează chipul. În cele din urmă îmi întinde receptorul.

— Cum vă simțiți, tovarășă Anny? — întreb eu.

— Acum mai bine — se aude la celălalt capăt al firului un glas departat de femeie. — Dar în general nu prea am speranțe... Mi-e inima bolnavă.

— Oamenii bolnavi de inimă trăiesc pînă la o sută de ani — încerc eu să glumesc.

Anny ride puțin, apoi îmi răspunde:

— Ei, ce să fac, o să încerc și eu...

Ghenrih Borovik

— Sfirșit —

TEATRU

Cu regizorul Sandu Eliad despre „104 pagini de dragoste”

Zilele toamnei au adus în teatrele noastre activitatea febrilă caracteristică unei noi stagiuni. L-am găsit pe regizorul Sandu Eliad, lucrând la una din viitoarele premiere ale teatrului „Ion Creangă”: „104 pagini de dragoste”.

— Cred că pentru început ar fi bine să prezentați cititorilor noștri autorul și piesa.

— Ed. Radzinski este un foarte tânăr dramaturg. Piesa lui constituie un succes al Teatrului „Comsolului” din Moscova și al altor teatre sovietice. Acțiunea se desfășoară în mediul tineretului. E vorba de dragostea între tinerii lumii noastre noi, tinerii oameni care se încadrează eticii socialiste și aceasta nu dintr-un rigorism și didactic, ci dintr-o necesitate înfrigorată. Întâlnim și din cei care uneori se pași greșiți. Între aceste două categorii, reprezentate de cele două personaje principale Natașa și Evdokimov, are loc

Scenă din piesa „104 pagini de dragoste” la Teatrul Comsolului.

conflictul piesei. Natașa — stewardesă — este o fire curajoasă, energică, înțeleasă. Evdokimov — cercetător dotat în domeniile nucleare — rece și ironic, este un fată de cei din jurul său. Piesa urmărește tocmai transformarea lui sub influența Natașei. Trecerea Natașei prin viața lui îi dezvăluie în suflet valențe pe care nici el nu și le cunoștea. Prin ea începe să iubească, renaște sufletește.

— Este primul dumneavoastră contact cu autorul?

— Da. Am citit o cronică de la revista „Secolul 20” care m-a interesat atât de mult încât am recomandat crearea secretariatului.

— Ce v-a atras din punct de vedere regizoral?

— M-au interesat și atras cele două personaje esențiale ale piesei. În primul rând faptul că personajele nu sînt numai specifice rusești, ele se pot găsi în orice țară, care oamenii au o etică înaintată. Apoi faptul cum este scrisă, stilul concis, încheiat. Aș putea spune că autorul și-a făcut omnia la școala lui Hemingway.

— Cum contribuie scenografia la reliefa piesei?

— Arhitectul și scenograful Al. Popov a conceput decorul ca pe o ilustrație murală, ci a căutat să sugereze prin câteva detalii. Totul se rezumă la niște obiecte așezate pe o scenă turnantă, la care se adaugă în fiecare tablou un alt element sugestiv. Aceasta permite de altfel și schimbarea rapidă a decorului, necesitate de piesă. În general, decorul nu

face decît să pună în valoare lucrarea, fără să acapareze atenția spectatorului.

— Cine va da viața eroilor la Teatrul „Ion Creangă”?

— Cele două roluri principale, Natașa și Evdokimov, vor fi interpretate de Aurora Eliad și Victor Radovici. Alături de ei, angajați într-un alt conflict, mai apar Galea Ostrețova și Vladik (Tatiana Popov și Grigore Pogonat). Piesa dezbate și problema celor care caută succese ușoare și care se lasă tentați de viața confortabilă, pe care le-o oferă o muncă ce se depărtează de știință. Așa procedează personajul Felix, interpretat de N. Simion.

— Și acum o ultimă întrebare: cînd credeți că va avea loc premiera?

— Piesa se află în stadiul repetițiilor. În orice caz spectatorii bucureșteni o vor putea vedea în prima parte a stagiunii.

Cristina Corciovescu

CINEMA

O lucrare americană despre filmul rus și sovietic *)

Mult prea scurtă pentru a se bucura de avantajele a ceea ce se numește perspectivă istorică, arta filmului a început să atragă totuși de la primele decenii ale existenței sale interesul cercetătorilor istorici. Istoriile ale filmului — generale sau ale unor capitole — sînt așăzi numeroase suferind însă, în majoritatea lor, de vicii inerente poate conjuncturii în care au fost scrise. Simple inventarii de fapte sau fișe filmografice, ori, dimpotrivă, generalități cu aspect de eseu — aceste istorii, în majoritatea lor, rămîn încă la un nivel inferior cercetărilor istorice din alte domenii ale artei. Istoricul filmului sovietic a ispitit pe mulți cercetători, dar nu și-a găsit încă lucrarea complexă și completă care să o cuprindă analitic și cu toate corelațiile interne și internaționale pe care le-a cunoscut. Istoria scrisă de cunoscutul critic și istoric de artă american Jay Leyda nu-și propune nici ea o asemenea cercetare exhaustivă. Lucrarea sa este însă aparte prin câteva trăsături specifice.

Jay Leyda urmărește „să scrie o relatare documentată a dezvoltării artistice a cinematografului sovietic și să traseze evoluția artiștilor ei”. Rod al unui studiu de douăzeci de ani, istoria lui Leyda are o obiectivitate și o seriozitate în documentare rar întâlnite în lucrările similare. Fiecare fapt este detectat cu atenție, cercetat — se vede limpede — cu o maximă grijă pentru respectarea adevărului documentar. În același timp istoria lui Leyda are un net caracter personal fiind impregnată de observații, impresii, opinii ale autorului care a trăit cîțiva ani în U.R.S.S., cunoaște pe mulți dintre cei ce creează cinematografia sovietică. Nota personală capătă însă, datorită vigoarei autorului, caracter documentar și astfel printre documentele interesante privind istoria filmului sovietic, se înscriu paginile din jurnalul lui Jay Leyda ținut în perioada cită a stat în U.R.S.S., precum și corespondența sa din acei ani.

Unul din meritele autorului este acela de a descifra istoria cinematografului ruse pre-revoluționare și de a stabili filiațiunile, corelațiile cu perioada sovietică. Întreaga istorie cinematografică apare astfel în dinamica ei, putem urmări evoluția fenomenului artistic în general și cea a fiecărui creator în speță. Spre deosebire de istoriile cinematografice uzuale, lucrarea lui Jay Leyda nu este compartimentată, ci fluentă și de aceea fenomenul artistic devine mai inteligibil în profunzimea sa, în trăsăturile sale esențiale. „Kino” nu mai este o colecție de fișe, o expunere de fapte — așa cum se întâmplă de atîtea ori — ci rodul unei cercetări și meditații asupra cercetării, în care materialul documentar a fost luminat cu o inteligență subtilă și avertizată. Dacă adăugăm la această cantitatea impresionantă de documente inedite utilizate, precum și de informație esențială și pînă acum necunoscută, atunci putem înțelege importanța acestei lucrări.

Cu grija de a păstra perspectiva istorică în vederea asigurării seriozității științifice a lucrării sale, autorul socotește un punct de hotăr în istoria cinematografului anul 1948, cel al morții lui Eisenstein. O serie de apendice documentare completează cartea. Ele sînt de un interes: o listă a primelor filmări documentare în Rusia, texte de Gorki, Tolstoi și Maiakovski despre cinematografie, precum și o bogată filmografie a întregii perioade cercetate. În sfîrșit, ilustrațiile conțin numeroase piese inedite.

Departate de a fi un istoric rigid, Jay Leyda, pasionat al acestei arte, urmărește cu atenție de-a lungul întregii istorii nu numai opera cinematografică finită, ci și fenomenul nașterii, al creației filmelor. În acest fel Jay Leyda urmărește nu piesele izolate ale unui mozaic, ci corelațiile

dintre ele, adică fenomenul evoluției artei filmului sovietic și al creatorilor săi.

Ion Barna

*) Jay Leyda: „Kino. A History of the Russian and Soviet Film”. Allen et Unwin, London.

Cercul tăcerii poate fi spart

Scurt metrajul lui Mihail Boghin „Doi îndrăgostiți” a primit medalia de aur la Festivalul din iulie de la Moscova. De atunci straniu cuplu alcătuit dintr-o surdomută și un student la Conservatorul de muzică a devenit popular.

Povestea de iubire a celor doi tineri, relatată cu finețe și poezie de regizor, este foarte frumoasă în sine. Dar farmecul și valoarea filmului nu vin numai din acest neobișnuit roman de dragoste. Semnificația lui e mult mai profundă și mai largă. Filmul aduce un punct de vedere optimist într-o problemă care preocupă azi mulți artiști: comunicarea între oameni. Aici trebuie citat în primul rînd Michelangelo Antonioni, care a consacrat un întreg ciclu raporturilor dintre om și cadrul său modern de viață. Conflictul între conștiința științifică și cea morală a omului modern, problema facultăților umane de comunicare și de adaptare la transformările accelerate ale lumii în care trăim sînt prezente în toată opera talentatului regizor italian. Pe o arie mai restrînsă, cineaștii indieni, japonezi, mexicani au abordat tema comunicării chiar sub acest aspect particular, al legăturii între infirmii și oamenii normali. Opunînd aceste două lumi, filmele respective („Cunoștința”, „Omul de hirtie” ș.a.) conchid că infirmitatea condamnă la însingurare. Comunicarea nu e posibilă.

Preocupat și el de această mare problemă a epocii noastre agitate și complexe, Mihail Boghin vine cu un punct de vedere diametral opus. Filmul lui — scurtă cronică a dragostei dintre tînărul muzician Serghei și surdomuta Natașa — este totodată o nobilă povestire despre relațiile sufletești dintre oameni, despre îndepărtarea piedicilor care barează drumul unora spre ceilalți. Este în același timp un film despre societatea care-i ajută pe oameni să se apropie, să se înțeleagă, să comunice.

Sigur, dragostea dintre Natașa și Serghei se naște greu, procesul de cunoaștere reciprocă se desfășoară într-o chinuitoare încordare. Fiecare întîlnire le cere amîndurora, și în special lui Serghei, generozitate și dăruire sufletească, sensibilitate și tact. Dar, alături unul de celălalt, cei doi tineri sparg în cele din urmă „cercul tăcerii”.

Regizorul a evitat cu succes melodramatismul, primejdie care îl pîdea la tot pasul în tratarea unui asemenea subiect. Cu aceeași grijă a evitat și tonul de ultimire („Vedeți, și surdomuții sînt oameni, și ei iubesc!”), făcînd un film despre demnitate omenească, despre capacitatea oamenilor de a învinge asperitățile destinului, de a stabili o punte de comunicare. Subiectul i-a fost în bună parte sugerat de soarta și personalitatea unei artiste surdomute de la Teatrul de mimică și gest din Moscova, prototipul viitoarei eroine a filmului, care l-a uimit cu vioiciunea și dragostea ei de viață, cu năzuința de a trăi din plin, cu sănătatea ei sufletească. De altfel, după cum a mărturisit regizorul, întregul colectiv de surdomuți al teatrului sus citat — oameni optimiști, interesați — i-a sporit dorința de a face acest film.

Interpreții (aleși după ochi — la modul cel mai propriu, căci eroii nerostind nici un cuvînt totuși rămîine în sarcina ochilor) și-au dus strălucit la capăt misiunea delicată și dificilă. Debutanții Viktoria Fiodorova și Valentin Smirnitski au vădit

un talent plin de originalitate, ca și Mihail Boghin, pentru care „Doi îndrăgostiți” reprezintă lucrarea de diplomă. El plănuiește acum un film despre tinerețea lui Cehov, despre un om care s-a format și a rămas nealterat într-un mediu ce l-a fost potrivit.

Iulia Scutaru

Suflerul e și fotograf amator
desen de I. SICEV

MUZICĂ

Stagiunea 1965-1966

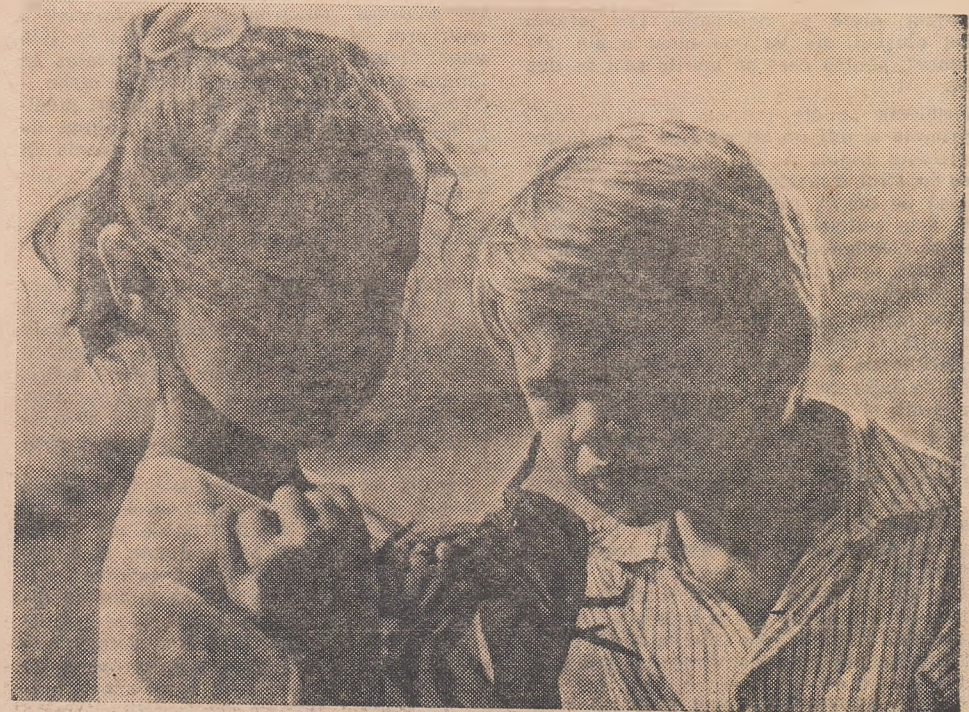
La Moscova s-a deschis noua stagiune muzicală. Ea a fost inaugurată printr-un ciclu de concerte susținute de orchestra simfonică a Filarmonicii, la pupitrul căreia au apărut Kiril Kondrașin, Evgheni Svetlanov și David Oistrach.

Stagiunea 1965-1966 se va desfășura sub deviza „În întîmpinarea celei de-a 50-a aniversări a lui Octombrie”. Marile formații orchestrale din capitala Uniunii Sovietice și-au pregătit un program adecvat, care cuprinde opere consacrate lui V. I. Lenin (cantata „Lenin trăiește” de I. Levitin, simfonia „Lenin” de V. Șebalin după poemul lui Maiakovski), temelor războiului și păcii („Requiem” de D. Kabalevski, ciclul vocal-simfonic „Patrie” — de O. Taktakișvili, „Cantata despre Patrie” de A. Arutiunian), trecutului revoluționar al poporului (poemul „Moartea lui Stepan Razin” de D. Șostakovici, oratoriul-poem „Doisprezece” de V. Salmanov).

Din creația simfonică a compozitorilor sovietici vor fi executate simfonii de D. Șostakovici, A. Hacıaturian, T. Hrennikov, R. Șcedrin, V. Muradeli și altele.

În programul noului sezon de concerte se acordă un loc foarte important creației lui Serghei Prokofiev, de la a cărui naștere se implinesc 75 de ani. Paralel cu opere bine cunoscute, se va executa, în primă audiere, monumentală cantată „Pentru a 20-a aniversare a lui Octombrie”, pe texte ale clasicilor marxismului, precum și „Balada băiatului necunoscut” pe cuvinte de Pavel Antokolski.

În noua stagiune muzicală moscovită muzica țărilor socialiste, creația clasicilor universali, precum și a compozitorilor moderni din diferite țări vor fi bine reprezentate. Pentru prima dată vor fi interpretate la Moscova trei creații de seamă ale genului cantate-oratorii: „Requiemul de război” de Benjamin Britten, „Oratoriul eroic” al lui Arthur Honegger și poemul vocal-simfonic „În pădurile Amazoanelor” al patriarhului muzicii braziliene E. Villa-Lobos.

Scenă din filmul „Ce-i ala marea?”

arta

a

CIBERNETICĂ

Mașina care gîndește

Intrebarea „poate mașina să gîndească”? va surprinde poate pe cititorii neavizați, mai ales că de mult publicul a fost familiarizat cu o serie de noțiuni ca „mașini de tradus”, „mașini capabile să joace diferite jocuri” etc. etc.

Posibilități nelimitate pentru bine și rău

Actuala perfecționare a dispozitivelor cibernetice, sisteme automate artificiale de conducere în care acțiunile cu un anumit scop se efectuează fără participarea directă a organismelor vii, permite totuși ridicarea unei astfel de probleme, care continuă să provoace polemici între savanți. De cele mai multe ori sistemele moderne de conducere reprezintă sisteme complexe „om-instalație automată”, în care omul deține rolul conducător. De pe acum însă, oamenii de știință imaginează sisteme automate care vor depăși omul în capacitatea sa de conducere. Printre altele se prevede realizarea unor sisteme în stare să-și perfecționeze în mod automat structura, sisteme cu autoinstruire care, pe baza experienței acumulate, să-și ridice calificarea asigurând prin aceasta un progres asemănător într-o oarecare

nomii s-ar face pe bază de indicatori de detaliu și nu sintetici. Spre exemplu, el s-ar referi în special la culegerea, păstrarea și transmiterea de date statistice.

Ce rămîne omului

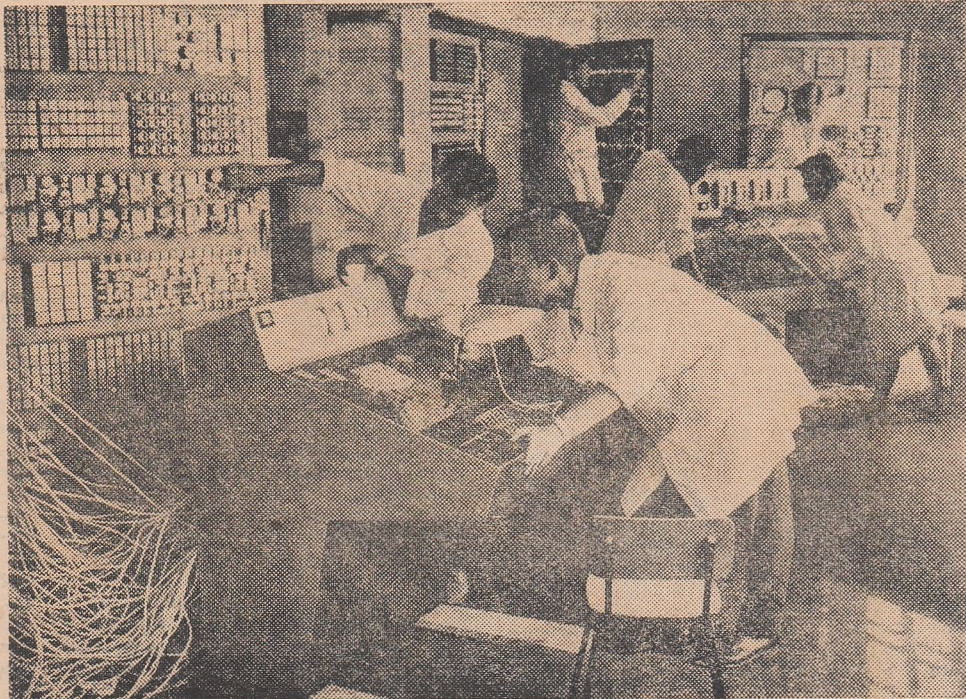
Deoarece posibilitățile omului sînt limitate, căci el execută operațiile logice-aritmetice relativ încet și nu poate să opereze simultan cu un număr foarte mare de date de bază, o serie întreagă de operații logice-formale ar trebui lăsate în seama mașinii. Operațiile în care sînt necesare acte de voință sau de creație sînt însă relativ mai puține. Din categoria operațiilor logice-formale fac parte planificarea și organizarea transporturilor, organizarea evidenței primare și financiare a întreprinderilor, transportul și distribuția energiei etc. etc. Așadar, un număr foarte mare de oameni ar putea fi folosiți în sferile superioare de activitate a intelectului.

Mașinile au început să pătrundă în domeniul dintre cele mai neașteptate. În medicină, de pildă, unde cunoștințele au crescut mult peste posibilitățile de memorizare ale unui individ, s-a demonstrat pe cale logică că

la condiții variabile, căutînd regimul optim și realizînd astfel un mecanism similar cu cel al selecției naturale.

Cu fiecare nou succes al științei, mașinilor le vor fi cedat noi și noi domenii de activitate, pe baza lărgirii posibilităților de întocmire a tabelului de comenzi, a programării. În felul acesta, treptat, va dispărea și necesitatea participării unei ființe cugătoare la respectivele activități. Înseamnă oare aceasta că mașina poate să gîndească? Desigur că da. Dar gîndirea mașinii rămîne de domeniu pur fizic, ea neputînd dobîndi însușiri psihice, întreaga ei activitate nefiînd rezultatul unei necesități lăuntrice. Sub raport social, mașina nu va ajunge niciodată membru al societății, omul menținîndu-și controlul asupra ei. Cu toate acestea, mașina va avea înriuriri profunde și în parte neprevăzute asupra spiritului. Muncile grele și neplăcute vor fi desființate, iar specialiștii dintr-o serie întreagă de domenii nu vor mai fi necesari. Programarea restrînsă, specializată sau cu un caracter mai larg universal va ocupa deci o bună parte din activitatea intelectuală umană, aceasta deplasîndu-se spre munci cu o calificare din ce în ce mai înaltă

Ing. Paul Petrescu

Industria sovietică produce în serie mașini automate de control și comandă „Pusk-3”. Noua mașină va fi folosită pentru comanda proceselor tehnologice în industriile metalurgică, chimică și a hîrtiei

măsură cu progresul observat la ființele vii, după expresia lui B. A. Trapeznikov.

Considerente de felul acesta l-au făcut pe matematicianul american Norbert Wiener, creatorul ciberneticii, să exclare: „Ne aflăm în fața unei noi potențialități sociale cu posibilități fără precedent de a produce binele și răul. Uzinele automate, liniile de asamblare automate, vor fi repede realizate dacă ne vom hotărî să cheltuim pentru crearea lor tot atâtea eforturi cîte am cheltuit, de pildă, pentru dezvoltarea tehnicii radiofoniei în timpul celui de al doilea război mondial”. Revoluția industrială modernă — a arătat în continuare Wiener — este legată de deprecierea creierului uman cel puțin în ceea ce privește funcțiile lui cele mai simple, de rutină, deoarece mașinile vor scuti omenirea de necesitatea îndeplinirii muncilor grele și neplăcute. Dar atunci omul obișnuit nu va mai avea nimic „de vînzare”, pentru care să merite să i se dea bani.

Problema „poate mașina să gîndească”, exprimată și într-un alt mod de către matematicianul englez A. Turing, anume „putem oare construi o mașină care să nu se deosebească de om?”, nu este totuși fundamentală. Este suficient că omul a creat mașina care să-i compenseze propriile slăbiciuni și nu invers, arată savantul sovietic A. I. Berg.

Consecințele economice și sociale ale automatizării prezintă însă o importanță deosebită. O dată cu ridicarea nivelului tehnic, economic și cultural al societății, cantitatea de informații care trebuie culeasă, depozitată și transmisă crește vertiginos.

Problema transmiterii informației în mod complet, exact și prompt este totuși mai simplă ca problema depozitării și extragerii ei, operații pentru care se pierde o cantitate foarte mare de timp și muncă. De pe acum se preconizează un limbaj special de identificare, metode fotografice sau magnetice de păstrare precum și metode automate de extragere și transmisie printr-un sistem unic național sau internațional, complet automatizat, conectat direct la depozitul central de informații și el automatizat. Sistemul ar căștiga o deosebită importanță în cazul cînd planificarea dezvoltării unei eco-

mașinile pot contribui la stabilirea diagnosticului. Cît despre mașinile de tradus — atît de uimitoare prin însușirile lor, deși nivelul de automatizare este încă destul de redus — ele fiind strict logice, vor pierde totuși unele nuanțe și subtilități ale expresiei în contextul ei. Interesul pe care îl oferă este însă determinat de necesitățile enorme de a difuza cunoștințele științifice și tehnice în întreaga lume. Căci, așa cum afirmă savantul francez Pierre de Latil, nu este vorba de a-l traduce pe Tolstoi în toată bogăția sa stilistică ci pur și simplu de a avea acces la documentația sovietică.

Dar să revenim la medicină. Identitatea legilor care conduc procesul într-un sistem artificial de comandă cu legile procesului fiziologic care guvernează natura vie a permis pe baza modelării — adică a imitării cu ajutorul electronicii și ciberneticii a unor procese din organismul viu cît și a unor elemente ca neuronii — crearea în ultimul timp a unei serii întregi de dispozitive automate destinate unor scopuri medicale. Cu astfel de sisteme s-au obținut de exemplu proteze funcționale care posedă un sistem autonom de conducere, similar organismului înlocuit

Selecția naturală a mașinilor

Lupta pentru timp, pentru productivitate se manifestă și în domeniul învățămîntului unde cantitatea de cunoștințe care trebuie controlată de la elev la profesor, o dată cu verificarea a însuși procesului de gîndire, crește de asemenea vertiginos. Programarea procesului de însușire și de control pe operații în învățămînt trebuie să fie de asemenea optimizată.

Lărgile sale posibilități cibernetice și le-a dovedit, însă, în conducerea directă a proceselor de producție. În uzinele sau liniile de producție complet automatizate, în birourile de proiectare pentru detalierea dintr-un ansamblu sau pentru calculele de dimensionare, în uzinele siderurgice pentru conducerea proceselor tehnologice complexe de la furnale sau convertizoare, mașinile iau din ce în ce mai mult locul specialiștilor. În prezent, tehnica conducerii automate încearcă să se bazeze pe un proces de adap-

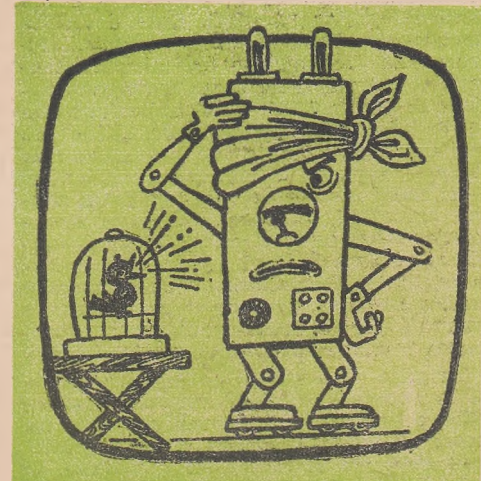
ACUSTICĂ

Inamicul invizibil

- Zgomotul scurtează viața cu 8—12 ani
- Pădurea protectoare
- Motocicleta și mașina de cusut

La finele veacului trecut cunoscutul microbiolog Robert Koch spunea: „Într-un viitor omenirea va fi nevoită să lupte împotriva zgomotului cu dirzenia cu care luptă acum împotriva holerei și a ciumei”. Viitorul despre care vorbea marele savant german a ajuns acum prezent. Secolul nostru devine cu fiecare an tot mai zgomotos. Căci paralel cu sporirea numărului de mașini crește și zgomotul produs de ele. Iar omul suportă din ce în ce mai greu influența nefastă exercitată asupra organismului său de acest inamic invizibil.

Intr-adevăr, potrivit calculelor efectuate de specialiști, zgomotul din marile orașe scurtează viața oamenilor cu 8—12 ani. Excitanții sonori favorizează bolile și măresc oboseala, influențînd negativ pînă și metabolismul. Dacă privim problema sub aspect economic constatăm că zgomotul are ca efect scăderea productivității muncii în medie cu 2,5 la sută. Ba mai mult, zgomotul este un dușman de temut nu numai pentru om, ci și pentru metal. În tehnică a apărut chiar un termen nou, *oboseala sonică*, care explică distrugerea unor materiale și construcții sub acțiunea solicitării acustice. În aviație aceste forțe generează vibrații care, acționînd

asupra celor mai neînsemnate fisuri, pot cauza mari catastrofe. Pentru a le evita constructorii de avioane supun aparatele de zbor unui examen de rezistență la zgomot.

Studiînd modul de propagare a sunetului, acusticienii au ajuns la o concluzie interesantă, anume că în oraș sunetul se răspîndește altfel decît pe cîmp. Propagîndu-se de-a lungul străzii, undele sonore sînt multiplu reflectate și uneori chiar amplificate, întocmai cum megafonul amplifică vocea omului. Rolul megafonului în situația de față îl joacă strada.

Și cu cît ea este mai îngustă, iar clădirile mai înalte, cu atît se aud mai departe zgomotele. Undele care nu se răspîndesc în lungul străzii se izbesc de pereții clădirilor pentru ca apoi să se disperseze. Cît cît frecvența sunetului este mai joasă cît atît el se strecoară mai ușor prin ferestrele întredeschise și chiar... prin gaurile cheii.

Lupta împotriva zgomotului, a acestor consecințe nedorite a progresului tehnicii stă azi tot mai mult în atenția specialiștilor. Ei studiază diferite procedee de atenuare — căci în situația actuală nu este cu puțință să fie lichidate cu desăvîrșire — a lărmii străzilor și a zgomotului din întreprinderi. Să ne oprim pe seua asupra citorva.

Nu de mult, un grup de cercetători americani au făcut o interesantă experiență în apele Oceanului Atlantic. Ei au provocat mai multe explozii la adîncimi de 100 și de 500 de metri. Propagat prin apă, ecoul exploziei s-a făcut auzit pînă la insulele Bermude situate la 4500 de kilometri. În aer, din cauza absorbției, această distanță ar fi fost de numai 4 kilometri, iar în pădure încă și mai mică — 100 de metri. Prin urmare, în pădure sunetele se atenuază mai repede decît în oricare altă parte. Aceasta pentru că trecerea undelor sonore ramurile copacilor încep să se clatine și astfel amortizează sunetul. De aici, și concluzia: „ecrane verzi” sînt un bun mijloc de luptă împotriva zgomotului. Specialiștii recomandă deosebi coniferele.

O altă soluție pentru combaterea zgomotelor ar fi străzile cotite, care să reduce puțină sunetelor să se propageze voie ci să le opună din loc în loc rezistență. Cele de mai sus privesc mai ales viitorul. Dar pentru prezent ce măsuri se preconizează?

Acusticienii s-au gîndit să măsoare nivelul zgomotului în decibeli. Apa care picură, picătura cu picătură, dintr-un robinet produce un zgomot de 20 db. Cînd o basculantă trece cu viteză obișnuită pînă la ferestrele caselor noastre auzim un zgomot de 80 decibeli. Zgomotul răspîndește la trecerea unui avion este de 140—155 db. În Uniunea Sovietică au fost adoptate norme unice privind nivelul zgomotelor admise în locuințe: ziua — 35 db și noaptea — 30 db.

De liniștea orașului se preocupă, de asemenea, organizațiile și întreprinderile care proiectează și construiesc mijloace de transport. La Moscova și Leningrad, de pildă, a fost realizat un proiect de suspendare pneumatică din cauciuc și cord pentru suspensie în locul arcurilor de oțel folosite la autocamioane și autobuze. Suspensiunile pneumatice au menirea să reducă zgomotul făcut de mașini. De asemenea, uzina de automobile de mic litaj din Moscova a început să folosească tot mai mult materialele sintetice în scopul îmbunătățirii proprietăților acustice ale mașinilor. Pentru construcția de motociclete a fost realizat tot în U.R.S.S. un motor care nu face zgomot mai mare decît o mașină de cusut. Iar uzina construită de vagoane de tramvai din Riga a elaborat un tip de vagon care circulă fără zgomot.

Cît privește întreprinderile, unde zgomotele provin din lovitura pieselor de lucru, ca și de la mașinile înseși, se preconizează înlocuirea pe cît posibil a metalului cu materialele sintetice. Avantajul nu este numai o liniște mai mare, ci și un cost mai redus al acestor materiale. De asemenea, în Uniunea Sovietică experimentează o metodă de prelucrare metalului prin presare în loc de așchiere.

Din cele de mai sus nu rezultă decât că problema zgomotului a fost soluționată. Dar concluzia care se impune nu este numai lipsită de importanță: zgomotul este un rău care trebuie și poate să fie lichidat și nu un element cu care omul obișnuit să se obișnuiască.

RADIOELECTRONICĂ

Operația R. O. S.

Locuitorii Alma-Atei își amintesc și acum de catastrofa dezlănțuită, nu departe de orașul lor, la 7 iulie 1963. Un puternic torent de apă și noroi, amestecat cu prundiș și pietroaie, s-a năpustit pe neașteptate asupra pitorescului lac Issik. Selul, cum numesc kirghizii fenomenul, a pornit din vârful muntelui, antrenând bolovani și pietre, a smuls din rădăcini pini falnici și toate acestea le-a purtat, peste lacul Issik, către așezările din vale. Alma-Ata a scăpat ca prin minune. O catastrofă de proporții și mai mari se abătuse asupra capitalei kazahă în 1921, când orașul a plătit un tribut greu cu sute de case distruse și zeci de vieți omenești pierdute. Atunci torentul a cărat de pe munte 1 500 000 metri cubi de piatră.

Selurile, aceste înfricoșătoare torente de noroi și piatră, apar mai ales în Transcaucazia răsăriteană și Asia Centrală, regiuni muntoase bintuite de secetă. Căci aici, sub influența eroziunilor coliene se acumulează cantități mari de material friabil și detritic (pietrișuri, nisipuri, gresii, argile etc.). Ploile torențiale care în regiunile amintite cad rar dar sunt deosebit de intense, spală cu ușurință acest material. Diversele mijloace de apărare împotriva calamității s-au dovedit nepuținătoare atunci când selurile au luat proporția celui pomenit mai sus și oamenii

nu au fost înștiințați din timp de apariția lor. Nu au ajutat nici perdelele de păduri menite să consolideze solul, nici construcțiile hidrotehnice, în speță, barajele, servind pentru reținerea aluviunilor și reglementarea debitului de apă și albiile artificiale menite să le abată cursul. Iată de ce Institutul hidrometeorologic din Leningrad a inițiat un nou plan de apărare împotriva groazniciei calamității. Este vorba de un sistem de aparate care să dea de veste despre apariția selului pentru a se putea lua măsuri de „îmblinzire” a lui.

Sistemul se bazează pe cele mai noi realizări ale radioelectronicii. El este alcătuit din mai mulți traductori, instalați chiar pe rîurile de munte unde iau naștere de regulă selurile, din câteva blocuri de stație automată și aparatul pentru punctul de recepție. Sistemul transmite semnale atât despre creșterea nivelului apei în riu cât și despre nașterea propriu-zisă a torentului. Creatorii sistemului i-au dat numele de R.O.S.

Operația R.O.S. a început îndată după catastrofa din 1963. Cercetătorii institutului leningrădean sosiți la fața locului au constatat că selul devine cu atât mai primejdios cu cât nu se poate cunoaște clipa în care el ia naștere. Aceasta din cauză că torențele apar de regulă pe vîrf de munte, în locuri uneori greu accesibile chiar alpinistilor. La câteva luni după această constatare, sistemul R.O.S. a fost experimentat cu succes. La ora actuală în munții Kirghiziei funcționează nouăsprezece sisteme.

Cum lucrează modernele instalații care dau de veste despre apropierea primejdiei? Totul pare cum nu se poate mai simplu. De-a curmezișul rîului se întinde un cablu fixat pe doi piloni și protejat de o îmbrăcăminte metalică. Radioemitaorul este instalat pe o pantă abruptă a văgăunii. Un șir de traductori suspendați cu ajutorul cablului chiar în mijlocul rîului transmit automat semnale, mai frecvente sau mai rare, în funcție de nivelul apei. Astfel, înștiințați la timp asupra primejdiei care se apropie, oamenii vor putea să ia măsurile de apărare împotriva calamității.

Sisteme R.O.S. vor fi montate în curînd în toate regiunile sovietice amenințate de seluri: Azerbaidjan, Armenia, Gruzia. Operația R.O.S. continuă.

CHIMIE

Din nou despre originea țiteiului

Omenirea a cunoscut țiteiul cu multe milenii înaintea erei noastre. În săpăturile efectuate pe teritoriul Babilonului antic au fost găsite schele petroliere. Dar problema originii lui rămîne o taină și în zilele noastre. Încă în 1763 savantul rus

Lomonosov a emis prima oară o ipoteză asupra provenienței țiteiului din resturi vegetale supuse carbonizării și presiunii mari din adîncurile pămîntului. O sută de ani mai târziu, marele chimist Dimitri Mendeleev a susținut ipoteza că țiteiul s-ar fi format ca rezultat al unor reacții chimice care au avut loc la mari adîncimi în condițiile unor temperaturi și presiuni ridicate.

Abia în ultimul timp au ieșit la iveală fapte noi, interesante care confirmă teoria originii anorganice a țiteiului. Astfel, punerea la punct a procedurii de sinteză la scară industrială a hidrocarburilor din bioxidul de carbon și hidrogen molecular a dus la presupunerea că în principiu acest proces ar putea să aibă loc și în condițiile naturale din scoarța terestră. Vreme îndelungată geofizicienii nu au acordat atenție acestei posibilități, întrucît înainte gazele respective aproape că nu se întîlneau de loc în ținuturile bogate în țitei. În plus, pentru realizarea sintezei în instalații industriale erau utilizați catalizatori.

Astăzi, însă, apar din ce în ce mai multe date despre descoperirea de hidrogen și bioxid de carbon între straturile petroliere. Recent, s-a comunicat că ar exista hidrogen în componența gazului la sondele Alambek și Sahpahta din R.S.S. Kazahă. Înainte nu era descoperit pentru simplul motiv că nu era căutat. Colaboratorii Institutului de sinteză petrochimică au găsit și catalizatorul „geologic” probabil: experiențele au arătat că unele roci sedimentare au în sinteza hidrocarburilor o activitate catalitică.

Adîncurile Pămîntului ni le-am putea imagina ca pe o uriașă „uzină” chimică. În această „întreprindere” compuși simpli, care sînt gazele naturale, trecînd printr-un fel de reactor chimic — fisurile din scoarță — formează, sub influența catalizatorilor, adică a unor roci, compuși complecși care, „prelucrați” apoi la presiune și filtrați, se transformă în țitei.

METROLOGIE

Etalonul luminos

Nu de mult, în depozitul Institutului de metrologie din Leningrad a fost depus spre păstrare un etalon cu totul neobișnuit, o... undă luminoasă. Pentru conservarea delicatelor unde în cele mai bune condiții, colaboratorii științifici ai institutului au fost nevoiți să amenajeze o încăpere specială, cu un regim de temperatură superstabil, unde a fost așezată noua instalație, o sursă de unde a liniei portocalii a cryptonului.

Unda luminoasă îndeplinește funcțiunea de unitate de măsură pentru distanțe și constituie un etalon mult mai sigur decît predecesorul său, bara de platină și iridiu de care s-a servit Mendeleev. Unda este foarte puțin sensibilă la influențele vremii și temperaturii, calitate care-i permite să indice valori de aproximativ cîteva sutimi de micron. Vechiul etalon, metalic nu mai e capabil să satisfacă exigențele moderne în ce privește precizia. Începînd de la sfîrșitul secolului trecut, el a „crescut” cu cîteva fracțiuni de micron, lucru inadmisibil pentru un etalon.

Un alt aparat de măsură, un microvoltmetru cu lămpi, capabil să măsoare un curent continuu de abia 30 microvolți, adică de 70 000 de ori mai slab decît în rețeaua obișnuită a fost realizat de uzina de aparataj electronic „Punane rete” din Tallin. Microvoltmetrul e capabil să măsoare un larg registru de curenți, mergînd pînă la un volt, ceea ce permite ca el să fie folosit cu succes nu numai în cercetările chimice și fizice cele mai complexe, dar și în cele medicale, unde curenții biologici ai creierului reprezintă un domeniu de studiu foarte delicat dacă ținem seama de faptul că „tensiunea” curentului din creier este extrem de slabă.

PSIHLOGIE

Important pentru cei de la volan

Viteza cu care reacționează conducătorii de autovehicule — constituie o problemă academică... De promptitudinea gestu-

rilor lor depinde soarta mașinii și, desigur, a numeroase vieți omenești. Iată motivul pentru care de această chestiune s-au ocupat cu toată seriozitatea colaboratorii Institutului de psihologie al Academiei de științe pedagogice din R.S.F.S. Rusă.

Ei au studiat nu mai puțin de 2 500 de șoferi din Moscova, determinînd influența pe care o au asupra reactivității lor psihice vechimea în meserie, vîrsta, calificarea profesională, starea sufletească etc. În sprijinul cercetărilor a stat o aparatul ultramodernă, de mare precizie.

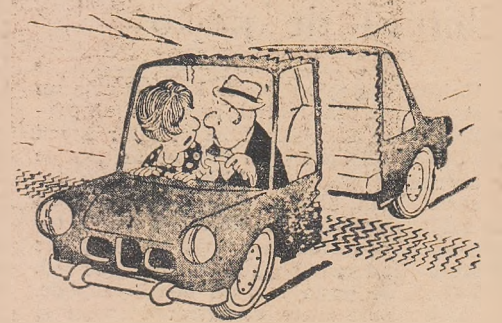
Concluziile trase au concordat într-o măsură cu datele clasice. S-a stabilit de exemplu că durata medie de reacție față de un pericol ivit în calea șoferului variază între 3/10 și 6/10 de secunde. O dată cu depășirea vîrstei de cincizeci de ani, acest interval de timp crește destul de simțitor.

Dar iată și o constatare surprinzătoare: un conducător auto care a avut de curînd un accident reacționează mai încet decît înainte, și nu mai repede, așa cum poate ne-am fi așteptat. Același lucru se întîmplă și cu prilejul examenului pentru obținerea carnetului de conducere, imediat după trecerea acestei probe și chiar după ce șoferul s-a făcut vinovat de o contravenție. În toate aceste cazuri de vină e tensiunea nervoasă.

Dimpotrivă, oboseala fizică nu exercită, după cit se pare, nici o influență asupra vitezei de reacție. Cu o singură condiție: ca șoferul să aibă o bună calificare.

Alcoolul se confirmă ca un dușman primejdios: la o oră după ingerarea unei mici cantități de băutură, conducătorul mașinii are o promptitudine în reactivitate de numai 60—70 la sută din cea normală.

Și o ultimă concluzie: antrenamentul sistematic poate ameliora considerabil toate reacțiile unui șofer. Prin urmare, începători: muncă și răbdare.

— Tot ce-mi amintesc e că din dreapta venea un camion.

AERONAUTICĂ

Dușmanii avioanelor

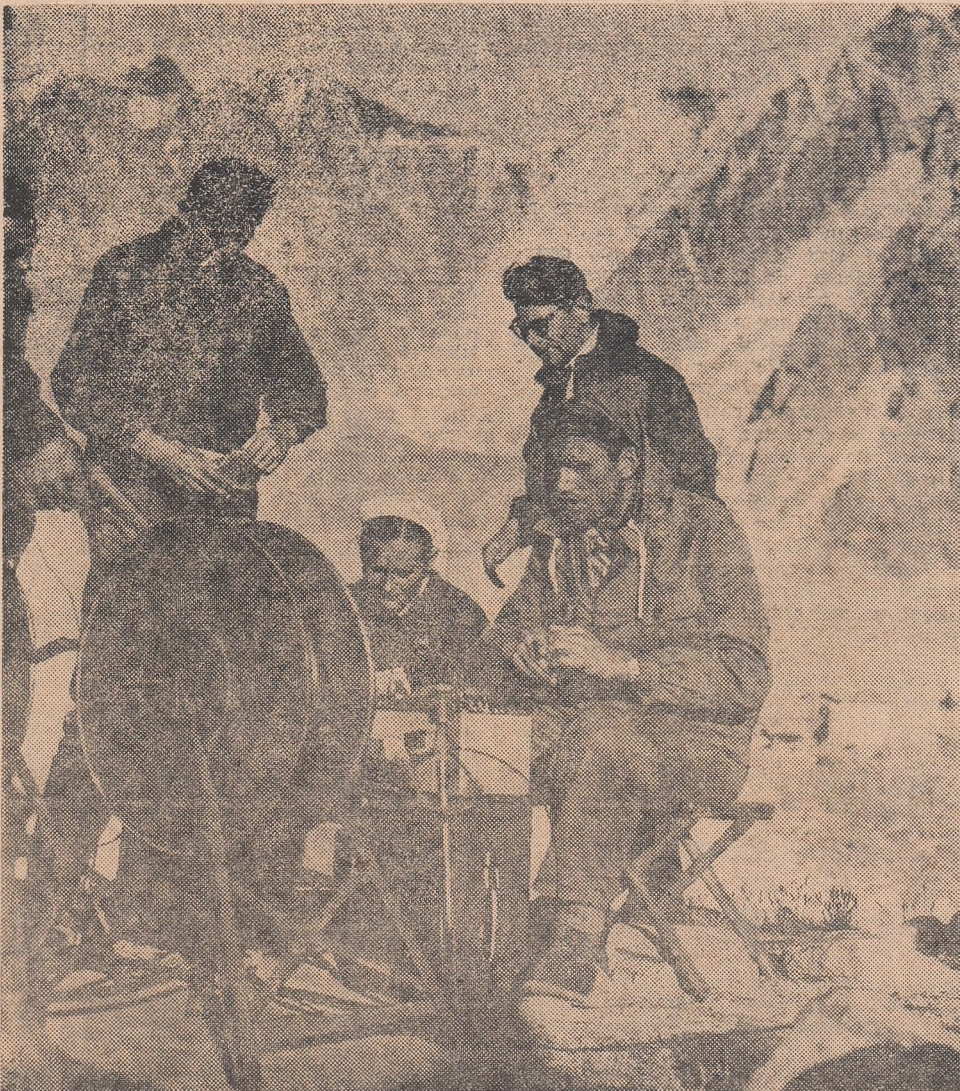
Pilotul zbura la 5 000 de metri altitudine deasupra Kazahstanului. La un moment dat, un șoc puternic zgudui cabina și aparatul se cabră. Ce se întîmplase? Un vultur care ajunsese la această mare înălțime se ciocnise de avion, avariindu-i destul de grav. Pilotul încercă să execute o aterizare forțată, dar pe neașteptate se pomeni atacat de un al doilea vultur, care venise să răzbune moartea celui dintîi. Cu mare greutate aviatorul reuși să scape cu viață, dar aparatul său se zdrobi pe sol.

Asemenea cazuri de agresivitate a păsărilor sînt destul de rare. În schimb ciocnirile lor întîmplătoare cu avioanele sînt foarte numeroase și constituie o problemă greu de rezolvat, mai ales de cînd au apărut vitezele mari ale reactoarelor, care nu mai permit evitarea reciprocă. Deasupra aeroportului din Boston (S.U.A.) un aparat de tip „Lockheed Electra” s-a prăbușit din cauza ciocnirii cu un stol de gauri și toți cei 61 de pasageri ai săi au pierit carbonizați.

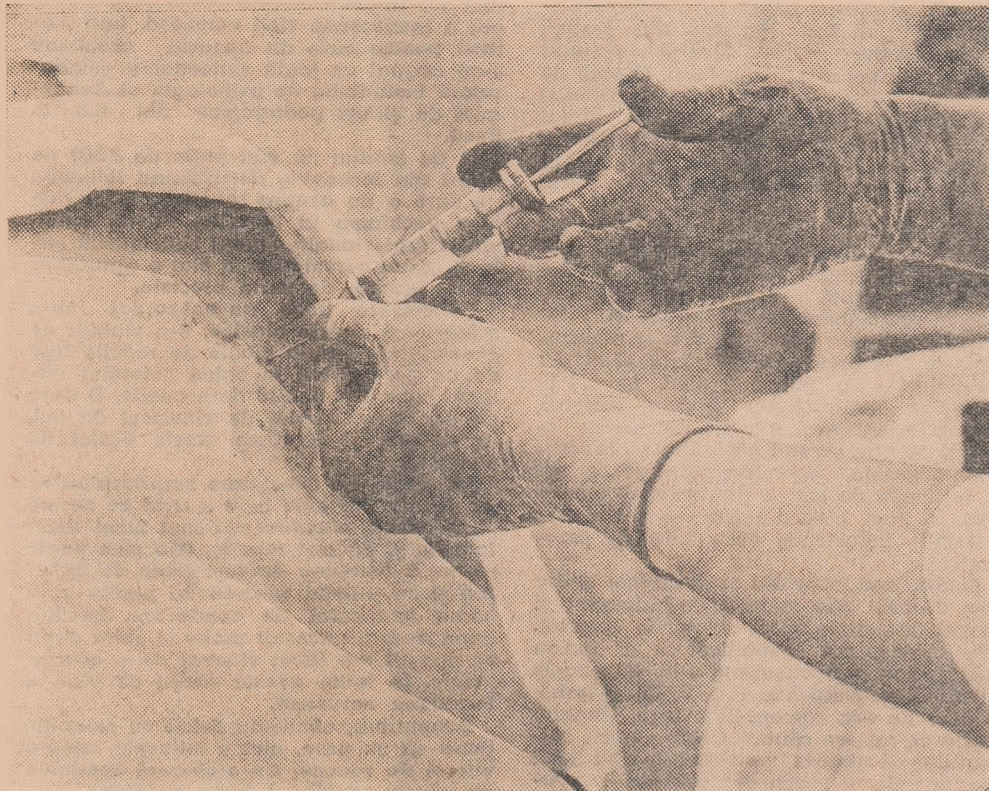
Accidentele afectează fie cabina pilotului, fie aripile, fie turbinele reactoarelor. Constructorii s-au văzut nevoiți să adapteze diferitele părți componente ale avioanelor pentru eventualitatea unor astfel de întîmplări. De exemplu la Toulouse compania „Sud-Aviation” dispune de un veritabil tun, cu care se proiectează pui de gîină morți în parbrizul cabinei de pilotaj, pentru a i se verifica rezistența. De asemenea, porțiunea anterioară a turbinei a fost modificată în așa fel încît „sorbirea” unei păsări în reactor să nu-i oprească instantaneu funcționarea.

Bătălia cea mai aprigă se dă însă pentru alungarea păsărilor de pe aerodromuri și din împrejurimile acestuia. Lucrurile nu sînt de loc simple. S-a constatat că pescărușii, de pildă, nu se sperie de zgomot și-și fac cuiburile la cîteva centimetri de pista de beton. Albatroșii sînt și mai îndrăzneți. Pe ei nu-i deranjează nici măcar tirul mitralierelor sau al mortierelor cu care au încercat să-i alunge piloții americani de pe insula Midway. Mai mult chiar, în timp ce exploziile ajunseseră la punctul culminant, cîteva dintre albatroși, care se aflau la numai nouă metri de bateria de mortiere, au adormit liniștiți.

Cercetările continuă și se depun mari eforturi pentru ca zburătoarele vîi să nu mai constituie o primejdie pentru zburătoarele mecanice.

Operația R.O.S. a ajuns și pe gheșarul Taiuk-Su din R.S.S. Kazahă, la 3 450 m altitudine

Inainte de operatie...

TEME DE SEZON

Untura de pește

Untura de pește (Oleum Jecoris) este un ulei obținut din ficatul proaspăt al peștelui Gadus Morrhua L. și al altor specii de Gadus (Gadidae). În comerț se găsește o untură de pește deschisă la culoare (ol. Jecoris Aselli album) și alta mai închisă la culoare (fuscum). Ambele au efecte terapeutice asemănătoare, untura de pește fuscum fiind mai bogată în săruri de iod.

Untura de pește este un lichid limpede, cu o densitate mare, cu miros de pește și gust caracteristic. Nu trebuie să prezinte miros străin sau rînced nici după o ușoară încălzire.

Compoziția unturii de pește este complexă: în afară de acizi grași, între care predomină cel oleic, s-au găsit în untura de pește: iod, fosfor, lecitină, acid morunic și vitaminele A și D. Spre deosebire de preparatele farmaceutice în care vitaminele A și D sînt dozate cu precizie, concentrația acestor vitamine în untura de pește este foarte variabilă, după specia de pește sau chiar individ. În general, o untură de pește valoroasă trebuie să conțină cel puțin 600 unități vitamina A și minimum 85 unități vitamina D la un gram.

Indicațiile medicale ale unturii de pește sînt multiple. Ea se recomandă în primul rînd în rahitism, în scrofuloză și tuberculoză. Administrarea unturii de pește bolnavilor tuberculoși trebuie să fie făcută cu mare prudență, deoarece poate produce tulburări gastrointestinale (anorexie, diaree, dureri).

În țările cu climă temperată untura de pește poate fi folosită la copii sub forma unei cure sezoniere, în anotimpul rece. Chiar copiii perfect sănătoși pot lua untura de pește, ei dezvoltîndu-se astfel mai bine și devenind mai rezistenți la îmbolnăvirile din sezonul friguros.

Se recomandă de obicei în doze de 15 pînă la 60 g. (1-4 linguri) în funcție de vîrsta copilului. Deseori concomitent cu tratamentul cu untură de pește se poate administra calciu (care este astfel mai bine „fixat”), iar anemicilor preparate cu arsenic și fier.

Partea neplăcută a unturii de pește este gustul și mirosul său specific. Dar și neajunsul acesta se poate remedia corectîndu-se cu măsline, varză acră, o felioară de lămie etc. Și o ultimă recomandare: untura de pește se păstrează totdeauna într-un loc întunecos și la rece.

Dr. D. Scerbacev

URGENTE CHIRURGICALE

Sarcina extrauterină

După o primă perioadă de dezvoltare a sarcinii în trompă, oul rezultat în urma fecundației ovulului de către spermatozoid coboară în uter. Prin urmare, în mod normal sarcina se dezvoltă în uter sau mitră. Se întîmplă uneori (aproximativ 1 la 500 sarcini normale) ca sarcina să continue a se dezvolta în afara uterului adică în trompă sau — foarte rar — în cavitatea abdominală. În acest caz avem de-a face cu o sarcină anormală, extra-

uterină sau ectopică. În lipsa mediului prielnic de dezvoltare pe care i-l oferă uterul, sarcina aceasta patologică se întreprinde de obicei spontan, pînă la luna a patra. În cazuri rare, însă sarcina continuă să se dezvolte ajungînd chiar pînă la capătul celor nouă luni. Dar cum de obicei trompele nu se pot dilata atît de mult ca uterul, acestea se rup o dată cu creșterea sarcinii (între luna 4-a și a 5-a). Femeia are atunci senzația unei dureri sfîșietoare în pîntece sau în mijloc, dureri care iradiază și în umăr, ca și cum i s-ar fi implîntat un cuțit. Bolnava devine brusc palidă, transpiră, are dureri mari de cap, amețeli, ochii i se înceteșează, urechile îi vijiiie, setea o chinuie, tensiunea arterială scade, pulsul devine rapid și pînă la urmă leșină.

Toate aceste semne se datoresc anemiei care s-a instalat brusc prin hemoragia internă produsă de ruperea trompelor. În asemenea situații, indiferent de locul unde s-a petrecut dramatica întrerupere a sarcinii, femeia trebuie transportată de urgență la spitalul cel mai apropiat pentru intervenție chirurgicală și pentru reanimare prin transfuzie de sînge.

Din fericire, asemenea accidente sînt rare, destinderea trompei de către oul pătruns în ea fiind anunțată prin cîteva semne caracteristice. Cei mai constant semn îl constituie durerile în pîntece care urcă spre șale (lombe), buric (ombilic) sau coboară înspre șezut (rect), vezică urinară sau vagin. Gravida are senzația permanentă de urinare sau de scaun. Din vagin se scurge un sînge murdar, cafeniu (sepia), cu cheaguri, confundat la început de femeie cu o menstruație. Caracteristice mai sînt și cantitatea redusă de sînge și faptul că sîngerarea are întreruperi și se întinde pe un mare număr de zile. La aceste semne principale se adaugă paloarea feței, grețurile, vărsăturile, congestia sinurilor ce pot apărea și la o sarcină normală.

Orice gravidă care prezintă asemenea tulburări este datoră să se prezinte fără întîrziere medicului specialist. Acesta bînuind o sarcină extrauterină o va interna imediat în spital. Numai o operație de urgență poate preveni iminența rușerii uterului, salvînd în felul acesta viața primejduită a femeii.

Dr. Ahmed Bașkirov
Candidat în științe

SFATURI UTILE

La îndemîna oricui

Prîșnițul este un pansament umed (cald sau rece) care se face din: tifon, pînză, batistă sau prosop. Se aplică uneori și pe rîni, în care caz vata și apa trebuie să fie sterilizate.

Prîșnițul se face în felul următor: se udă vata, pînză sau prosopul în apă, se stoarce ușor și se aplică bine desfăcute pe regiunea bolnavă, astfel încît să cuprindă întreaga suprafață. Se acoperă apoi cu o foaie impermeabilă prin care nu trece apa (gutapercă, pungă de material plastic etc): aceasta nu va trece de marginile compresei spre a nu produce iritații ale pielii. Se fixează apoi totul cu ajutorul unei feși de tifon.

Termoforul poate fi folosit ca atare (o cutie de tablă sau o pungă de cauciuc). Sau poate fi improvizat. În locul termoforului tip se pot folosi sticle cu apă caldă, cărămizi încălzite, săculețe cu nisip cald etc.

Temperatura apei care se pune în termofor sau în sticlă nu va trece de 60-70°.

Pregătirea termoforului se face astfel: se pune apa caldă în interior, se pune apoi dopul și se controlează dacă nu curge întorcînd termoforul cu gura în jos. Se încearcă temperatura termoforului, se învește într-un prosop gros și se așează orizontal pe locul suferînd.

Muștarul se găsește sub formă de făină de culoare negricioasă-verzuie sau întins pe o foaie de hîrtie. Se întrebuițează sub formă de comprese aplicate pe locul indicat de medic sau pentru băi de picioare.

Compresa de muștar (cataplasma) se face din făină obișnuită, amestecată cu făină de muștar. Amestecul se udă cu apă caldă, se face o cocă și se pune într-un șervet subțire, dîndu-i-se forma unei turte. Astfel pregătită, compresa se aplică pe partea bolnavă (piept, spate, ceafă etc). Se acoperă cu puțină vată sau cu o pînză și se fixează în regiunea respectivă cu o fașă. Cataplasma cu muștar se ține 5-10 minute. Apoi se șterge pielea cu un prosop curat, se pudrează locul cu talc și se învește bine bolnavul.

În locul compresei cu muștar se poate aplica „hîrtia de muștar”. Aceasta se scufundă într-o farfurie cu puțină apă și se aplică pe locul indicat de medic. Hîrtia cu muștar ca și cataplasma nu se lasă prea mult pe piele, deoarece produce arsuri.

Medicus

— Cum vedeți cu ochelarii cei noi?
— Excelent, doamnă doctor.

INOVAȚII TEHNICE

Aparat roentgen cît un măr...

Specialiștii sovietici au realizat un aparat roentgen de mărimea unui măr. Calitățile lui sînt greutatea redusă, construcție extrem de simplă, precum și siguranța de funcționare. La aceste însușiri se adaugă și aceea că nu e nevoie de conectare la curentul electric, datorită folosirii ca sursă de raze X a unei cantități infime din radioizotopul de tuliu, care este un element rar.

Dimensiunile reduse, precum și celelalte atribute de preț ale noului aparat roentgen, fac ca el să poată fi folosit în expediții geologice și alpiniste, exploatarea piscicolelor și fostierele îndepărtate, regiuni polare etc. etc. Dacă mașinile de salvare vor fi dotate cu asemenea aparate, atunci în multe cazuri (de pildă în fracturi) diagnosticul va putea fi stabilit înă în drum spre spital.

Uzina de aparate roentgen din Moscova a început producția în serie a noilor aparate.

...Și un electrocardiograf de buzunar

Recent, a fost construit un electrocardiograf cu o greutate de 700 g avînd formatul unei cutii de țigări. El poate funcționa 10 ore, dînd indicații asupra modificărilor de ritm cardiac pe tot acest interval de timp. Asemenea performanță nu se putea obține cu electrocardiografele obișnuite folosite pînă în prezent.

Poșta medicului

RUXANDRA APETREI — Bacău: În tratamentul lambliazelor a apărut recent un medicament care tinde să înlocuiască atebra. Este vorba de flagil, a cărui valoare terapeutică a fost confirmată de numeroși autori. Se recomandă pentru copii o dozare care în raport cu starea clinică variază între 0,01 și 0,02 pe kilogram într-o cură de 7 zile. Medicamentul este în general bine tolerat dar el trebuie luat sub supraveghere medicală.

Ing. PLOCON NICOLAE — Oltenești: **RADEFIEV ELENA** — Călărași; **MOISE GHEORGHE** — com. Pășcuța (Arad): V-am răspuns prin poștă.

ST. M. — Vatra Dornei: 1). Vă recomandăm fie drojdie de bere ca atare 2-3 g pe zi în 3 prize, fie vitamina B complex cite 1-2 dragee de 3 ori pe zi între mese sau o fiolă la 2 zile în injecții i.m. profunde. 2). Citiți articolul „Vitaminele în cosmetică” din nr. 36/1965.

DUMITRIU MARIA — Iași: Vă rugăm să repetați întrebarea și vă făgăduim să vă răspundem urgent prin poștă.

VASILACHE VASILE — Lugoj: 1). Nu este nici o deosebire practică între vitaminele artificiale (sintetice) și cele naturale. 2). Vitaminele administrate în doze terapeutice nu produc nici un fel de tulburări. Nerespectarea acestor doze, pentru unele poate duce la hipervitaminoză (vitamina A de pildă) sau tulburări melabolice de felul celor la care vă referiți dv. 3). Pentru a vă răspunde la întrebare ne-ar trebui o serie de date suplimentare referitoare la regiunea dv. pe care nu le posedăm.

I. D. — Borșa: 1). Profilaxia ramolismului cerebral trombotic se efectuează printr-un tratament bine condus al aterosclerozei. 2). Vă recomandăm cartea „Cultura fizică pentru cei vîrstnici” de dr. Adrian Ionescu, apărută recent în „Editura Uniunii de cultură fizică și sport”.

RADA V. — Drăgănești-Oil: 1). Oamenii de știință vorbesc despre o bătrînețe fiziologică sau naturală care evoluează în raport cu vîrsta cronologică („calendaristică”) și o bătrînețe patologică determinată de factorii și condițiile neprielnice ale vieții. Astfel se explică faptul că doi oameni care au aceeași vîrstă pot să apară din punct de vedere biologic cu o diferență uneori de un deceniu! 2). Vă recomandăm un tratament cu Gerovital H 3 sub supraveghere medicală.

ODILLE — Suceava: 1). Dintre vitamine, singură vitamina C este unanim recunoscută ca avînd un rol precis în tratamentul unor anemii. 2) Un tratament cu vitamina B₁₂ și cu extract hepatic (rovitrat, juvocirol etc.) ar fi indicat.

DARIE BLĂNARU — Rugănești (Dej): 1). Sora dv. uită maxima lui Socrate: „Omul nu trăiește ca să mănînce, ci mănîncă pentru ca să trăiască”. Încercați s-o lămuriți asupra pericolului obezității și dacă nu reușiți apelați la un medic. 2). Dv. vă recomandăm o electrocardiogramă și apoi vă rugăm să reveniți.

TONI B. — Piatra Neamț: Încercați crema anti-rid „Anca”. Se demachează bine față prin spălare cu un tampon de vată cu loțiunea „Lara” după care se aplică crema în strat subțire prin masare ușoară.

ESTUDIANȚINA — Orșova: Iată o rețetă eficientă împotriva transpirației mâinilor: Rp. Perhidrol 3 g + Formol 25 g + Apă distilată. D.S. ext. și pudrări dese cu: Rp. Hipoclorit de calciu 10 g + Pudră de quinquina cenușie 20 g + Pulv. benzoic 20 g + Cretă preparată 25 g + Talc 25 g.

A.B.C. — com. Silișteni: 1). Climacteriul vîrșii (andropauza) nu necesită în general tratament, declinul climacteric al bărbaților fiind foarte lent și fără „zgomot”. În cazul dv. totuși sedativele ușoare (extraveral, bromosedin) sînt necesare. 2). Vă recomandăm o cură de fructe de sezon. 3). Mulți din termenii despre care ne întrebăm îi găsiți explicați în recentul volum „A.B.C. ul sănătății” apărut în Editura medicală.

TEODORESCU TEODOR — Com. Teslui (Slatina): Am înscris în planul nostru tematic materiale cu toate subiectele care vă interesează.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

„Flăcări“, în limba nyanja

Înainte de 6 iulie 1964, nu figura pe hartă un stat cu această denumire. Căci de peste 70 de ani, teritoriul cuprins între Zambia (fosta Rhodesia de Nord), Mozambic și Tanzania — odinioară parte integrantă a fostului imperiu Malawi, care a luat ființă în secolul al XV-lea, dar s-a dezmembrat repede — a fost cunoscut ca Nyasaland, după numele lacului aflat între hotarele sale.

Teritoriul actualului stat a fost locuit din vremi străvechi de grupurile tribale Ngura, Yao, Nyanja, Chewa ș.a., făcând parte din marea familie a popoarelor Bantu, oameni harnici și talentați. Europeanii au pășit pentru prima oară pe aceste meleaguri în secolul al XVII-lea, portughezul Gaspar Bucarro fiind cel dintâi locuitor al continentului nostru care văzu Nyasa, al treilea mare lac african după Victoria și Tanganica. Interesant de menționat că Nyasa are o suprafață de 30.800 de kilometri pătrați, adică cu 293 de kilometri pătrați mai mult decât teritoriul Belgiei. La sfârșitul secolului al XIX-lea, regiunea vestică a lacului Nyasa a constituit obiectul unei aprige dispute diplomatice și lupte armate între câteva state europene. Până la urmă, în 1891, ținuturile situate la apus de lac, cu un subsol foarte bogat în minerale — după unele calcule recente 38 la număr — între care columbit, titan, bauxită, aur ș.a. au devenit protectorat britanic.

Malawi, ceea ce înseamnă „flăcări“ în limba nyanja, este o fișie îngustă de pământ, cu o suprafață de numai 119.300 de kilometri pătrați, care coboară din extremitatea nordică a lacului Nyasa către apele fluviului Zambezi și e străjuită de platouri înalte, acoperite de păduri bogate în arbori de esențe prețioase. Punctul cel mai ridicat atinge 2542 de metri în platoul Nyika. Pădurile, ca de altminteri și lacurile, ocupă, fiecare, câte o cincime din suprafața țării. În extremitatea sud-estică, dincolo de marea graben est-african, își înalță semeț culmile (3000 de metri înălțime) masivul Mlanje — muntele leoparzilor — iar pe savana acoperită de ierburii din vestul țării alăargă, sprintene, antilope grațioase, zebre și girafe.

Cine a avut fericitul prilej să viziteze Zomba, actualul centru administrativ al țării, un oraș splendid, așezat pe versantul unui munte înalt, se poate întreba pe bună dreptate de ce primul ministru a hotărât să mute capitala din această regiune pitorească, unde parlamentul și instituțiile guvernamentale stau pitulate în unghere ferite de soarele arzător iar străduțele înguste șerpuesc printre pini și eucalipti majestuoși.

Se știe, însă, că nu întotdeauna, ba poate chiar destul de rar, pitorescul joacă un rol hotărâtor în alegerea locului pe care urmează să fie înălțat un oraș important. Prin mutarea capitalei la Lilongwe, se urmărește în primul rând apropierea centrului administrativ al țării de regiunea înăpoiată din punct de vedere economic, ce se întinde ca o fișie de-a lungul lacului Nyasa. Practic, până acum s-a dezvoltat numai sudul, cu principalele lui orașe Zomba, Blantyre și Limbe. Construcția noii capitale va da de lucru unui mare număr de oameni, contribuind astfel la rezolvarea unei probleme acute pentru Malawi. Căci, deși subsolul țării adăpostește mari bogății naturale, în timpul stăpânirii coloniale ele n-au fost exploatate și brațele vinjoase și dornice de muncă ale harnicilor locuitori ai țării nu și-au găsit întrebuințare. Din acest motiv, ei au fost nevoiți să-și părăsească patria și să lucreze în minele de aur și cărbuni, de cupru și de zinc, pe plantațiile de ceai și tutun sau în exploatarea forestieră din alte state africane, la sute și mii de kilometri

departe de căminele lor. Desigur, acum, după dobândirea independenței, se încearcă să se pună capăt acestei situații anormale.

În favoarea noii capitale mai pledează și faptul că Lilongwe, așezat în preajma lacului Nyasa, este și centrul „grăinarului“ țării. În această regiune se cultivă porumb, orez, arahide, manioc, legume etc. Și apoi, mutarea capitalei este legată și de anumite tradiții africane. Acum o sută de ani, această regiune a țării a fost principatul centru al civilizației tribale. Iar Zomba, după ce va înceta să mai fie centru administrativ, va fi transformat în oraș universitar.

M. Savelieva

TAILANDA

Case plutitoare

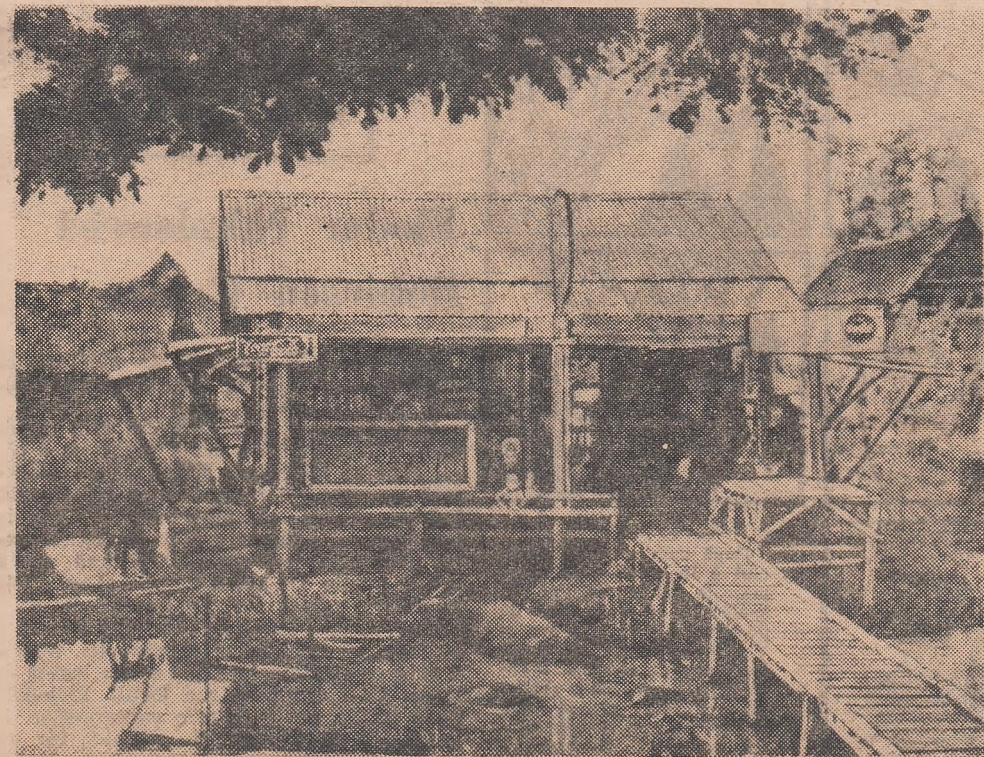
Bangkokul, capitala Tailandei și port la fluviul Menam, este un oraș relativ tânăr: el a fost întemeiat în anul 1872. Piantele turistice și în general mai toate broșurile despre Tailanda îl prezintă drept „Veneția Orientului“. Dar realitățile capitalei tailandeză n-au nimic comun cu romantismul Veneției. E deajuns să arunci o privire în două-trei case plutitoare, în care se adăpostește, de altfel, marea majoritate a locuitorilor, pentru a-ți da seama cât de grea și lipsită de bucurii este viața lor.

Orașul este așezat pe malul fluviului Menam sau Menam-Ceao — cum i se spune în limba tailandeză, ceea ce înseamnă „Mama apelor“ — principala arteră de transport a țării, care se întinde pe 1200 de kilometri. Menamul izvorăște din nordul țării și, după ce străbate o cimpie aluvială, se varsă în golful Siam, formind o deltă întinsă. Capitala tailandeză este tăiată de o rețea complicată de canale, care leagă cartierele de locuințe cu fluviul. Orașul se trezește devreme și-și încetează activitatea foarte târziu, după miezul nopții. Bărca și bărcuțele încep să brâzdeze străzile fluide încă din zorii zilei. Pentru mulți locuitori din păturile sărace ale populației din Bangkok și din împrejurimile orașului, care-și petrec aproape întreaga viață pe apă, barca este în același timp casă, mijloc de transport și chiar principala unealtă de muncă. E vorba în primul rând de pescari care, fără barcă, nu-și pot agonisi cele necesare pentru un trai foarte modest. Dar ea este indispensabilă și pentru țărani care au câte o mică fișie de pământ pe malul fluviului și care vin tot cu barca la oraș, ca să-și vândă o parte din produse.

Uriașul fluviu, care curge lin și lenes, oferă în preajma Bangkok-ului o priveliște unică în lume. Pe valurile lui se organizează zilnic o piață tipic orientală, alcătuită din bărci și platforme plutitoare, în care o mulțime gălăgioasă vinde tot soiul de produse alimentare, pe primul loc fiind peștele. Precupeți, comercianți și un mare număr de producători se agită într-o forfotă de nedescris, oferindu-și care mai de care mărfurile.

Bangkokul nu are un stil arhitectonic unitar. De unde se vede că niciodată n-a existat, cum de altfel nu există nici astăzi, o preocupare de sistematizare a orașului. Fiecare proprietar de terenuri a construit ce a vrut pe bucata lui de pământ. Recent, de pildă, o firmă străină a început lucrările pregătitoare pentru înălțarea unui hotel cu douăzeci de etaje și nimeni nu s-a întrebat dacă colosul de beton armat se integrează sau nu în peisajul orașului.

K. Iordanski

Cafenea la periferia Bangkokului

LIECHTENSTEIN

Piatră strălucitoare

Îmi amintesc și astăzi foarte bine cum profesorul de geografie obișnuia să scoată la lecție pe câte un elev și, la un moment dat, să-i spună așa, într-o doară, parcă: „Ia arată acum unde se află Liechtenstein“. Din clipa aceea, începeau adevărate chinuri pentru bietul băiat. La drept vorbind, nu e chiar atât de simplu să găsești pe harta Europei minusculul stat, al cărui nume se traduce prin „Piatră strălucitoare“. Pe vremea aceea nici prin minte nu-mi trecea că după ani și ani voi avea prilejul să vizitez principatul, care poate fi străbătut cu automobilul în numai o jumătate de oră...

Se știe că tot ce e neobișnuit atrage. Așa se întâmplă, de altminteri, și cu Liechtenstein, care e literalmente asaltat de turiști. Statul este cunoscut în zilele noastre de cei mai mulți oameni după mărcile postale. O altă categorie, mai puțin numeroasă, îl știe după dinții artificiali care se fabrică aici — peste 25 milioane de bucăți pe an — iar businessmenii îl îndrăgesc pentru uriașele beneficii pe care le dau investițiile de capital în băncile de pe cuprinsul principatului.

Liechtenstein-ul este așezat între Austria și Elveția, în îngusta și pitoreasca vale a Rinului. Are o suprafață de 157 kilometri pătrați și circa 18 000 de locuitori, dintre care mai bine de 4 000 trăiesc la Vaduz, capitala țării. Limba oficială este germana; o cincime din populație e alcătuită din străini. Statul este condus de prințul Franz Joseph al II-lea. Principatul are și parlament (Landtag), alcătuit din 15 deputați aleși prin vot universal pe termen de patru ani. În capitală ordinea e menținută de un polițist (în total în principat există 17 polițiști). Minusculul stat nu are armată. A fost desființată cu circa o sută de ani în urmă.

Principatul a apărut pe hartă, în actualele sale granițe, în 1719, când principele Anton Florian a format din două mici comitate statul Liechtenstein. Până la sfârșitul primului război mondial, principatul s-a aflat sub dominația Austro-Ungariei. Ulterior, rolul de protector a fost preluat de Elveția. Din 1924, Liechtenstein-ul are o uniune vamală comună cu Elveția, care nu numai că și-a extins asupra principatului sfera de circulație a valutei sale, dar îi și reprezintă interesele peste hotare.

Dacă intri în Liechtenstein prin Austria, drumul străbate o cimpie ușor înclinată, cuprinsă între Alpii austriaci și elvețieni. La un moment dat, după o cotitură se ivesc brusc clădirile cenușii ale serviciilor de grăniceri, în preajma cărora se înalță un catarg pe care e arborat drapelul cu flamura albastră și roșie, purtând pe ea imaginea unei coroane. Un grănicer elvețian ne salută respectuos, privește uimit pașaportul sovietic (probabil vede pentru prima oară un asemenea document) și, după ce-l întoarce pe toate fețele, îl înapoiază posesorului. Apoi ne spune de unde putem cumpăra suvenir, ce trebuie să vizităm la Vaduz și ne arată drumul cel mai scurt spre Elveția.

Vaduz, capitala principatului, este un oraș mic, înecat în verdețură și care seamănă cu orașele din Orient. Are o singură stradă principală — pe care se află primăria, instituțiile guvernamentale, o bancă, un muzeu, o galerie de tablouri, magazine — și mai multe străduțe liniștite, care nu au de loc aspectul de artere ale unei capitale.

N-am avut prilejul să stăm de vorbă cu

baronul von Faltz-Fein care, așa cum arată piantele, este întemeietorul turismului în Liechtenstein. Până în momentul de față el lucrează pe acest tărâm, întâmpinând vizitatorii străini și arătându-le tot ce e vrednic de văzut pe cuprinsul țării.

Mușimea zgomotoasă de turiști, veniți din diverse țări, cumpără din magazinele țixite de suvenir bărcuțe pe care scrie: „Liechtenstein“, vederi, mărci postale, insignne și păpuși îmbrăcate în costume naționale. De altminteri, toate aceste suveniruri pot fi achiziționate la fel de ușor și la Viena sau Geneva.

Și totuși, exotismul local atrage. Cândva circula chiar versiunea că prosperita ea financiară a statului și a familiei princiere s-ar datora exclusiv vânzării mărcilor postale. E adevărat că Liechtenstein-ul emite anual câteva serii de mărci, care sînt foar-

Mărcile postale, o importantă sursă de venituri a țării

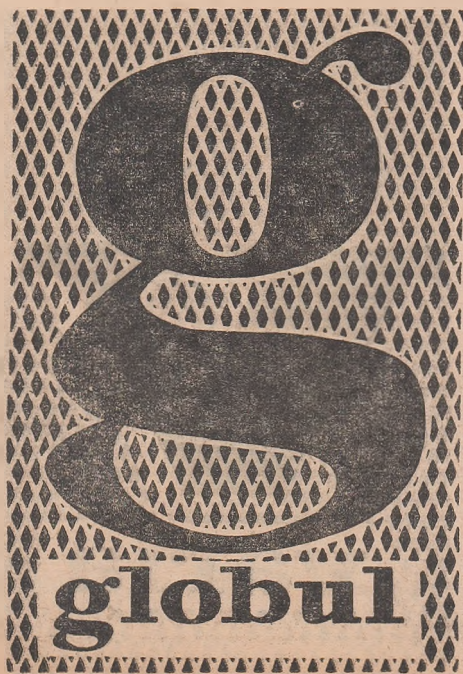
te căutate de filateliștii străini. Dar dacă dăm crezare îndreptărilor turistice, mărcile nu aduc decât 15 la sută din veniturile statului, ceea ce nu ajunge nici măcar pentru întreținerea familiei princiere. Ea este atît de numeroasă încît se spune că la fiecare trei kilometri pătrați din teritoriul statului revin, în medie, un prinț sau o prințesă. Ei sînt deseori vizitați de persoane de singe „albastru“ din țări vecine. Prințului și rudelor sale le place să organizeze, la Viena sau în alte orașe, baluri fastuoase, care sînt destul de costisitoare. Familia princiară are o bogată colecție de tablouri de Rubens, Van Dyck, Rembrandt etc.

În afară de dinți artificiali, industria principatului mai fabrică baterii pentru încălzire centrală, ace de cusut, produse de galvanerie. Principala ramură agricolă, în care lucrează 13 la sută din populație, este creșterea vitelor de lapte. Suprafețele de teren arabil sînt mici, fărîmițate și așezate pe versante abrupte, unde nu se pot folosi mașini agricole.

În micul principat s-a instalat un număr extrem de mare de companii și de reprezentanțe ale unor mari concerne și firme străine. Se pare că e deajuns să agăți la intrarea unei clădiri o firmă, să instalezi o cutie poștală și să obții un telefon cu numărul trecut în cartea de abonați din Vaduz, pentru ca înființarea unei întreprinderi să devină o realitate.

Liechtenstein, lipsit de fapt de o industrie și o agricultură proprie, creează cele mai bune condiții pentru magnații financiari. Firme și trusturi străine înființează pe teritoriul principatului reprezentanțe fictive și, beneficiind de avantaje financiare — impozitele percepute de la corporații sînt mult mai mici decît în alte țări — realizează prin diverse combinații mari beneficii. Desigur, o anumită cotă din aceste beneficii revine autorităților din principat. Un comerciant vienez mi-a spus odată, parafrazîndu-l pe Voltaire, „Dacă Liechtenstein-ul n-ar fi existat, el ar fi trebuit inventat“.

V. Bai

NATURA ÎN ACȚIUNE

Superpiscicile

America de Sud: Terminându-și rugăciunea, călugărul se îndreptă spre ieșire. Dar de lângă ușa bisericii pustiți țîșni un fulger negru și un imens jaguar se năpusti asupra lui...

Ceea ce a mai rămas din călugăr și din sutana lui s-a găsit într-o pădurice de lângă orașul argentinian Santa-Fé.

Asia: Celebrul vânător Jim Corbett a cutreierat în lung și-n lat junglesle Indiei în căutarea feroasei pantere care ucisese 130 de oameni. Vânătorului i-au trebuit eforturi supraomenești pentru a o descoperi și a o omori.

Dar acest sinistru „record“ a fost bătut de o altă panteră. 200 de oameni au plătit cu viața ghinionul de a se fi întâlnit cu necruțătoarea felină.

Africa: Locuitorii Etiopiei au fost întotdeauna terorizați de leoparzi, care răpeau un mare număr de copii. Și în zilele noastre în Somalia și în Kenia nu sînt rare cazurile cînd leoparzii atacă adulții și copii.

*

Scheletul neobișnuit de solid și mobil; musculatura de o forță herculeană; ghiarele ascuțite ca un brici; maxilarele cu dinții tăioși, puternice ca un clește; simțul olfactiv foarte dezvoltat; sistemul nervos capabil de reacții fulgerătoare; o suplete și agilitate pe drept cuvînt unice — cam acestea sînt caracteristicile singerosului triplet de feline panteră — jaguar — leopard. Nu întîmplător un biolog cu simțul umorului le-a numit „cele mai perfecționate mașini naturale de exterminare“.

Se impune, însă, o precizare: leopardul și pantera sînt, de fapt, denumirile diferite ale aceluiași animal. Această „superpiscică“ cu două nume atinge o lungime de doi metri la care mai trebuie adăugată coada de un metru. Cîntărește peste 100 de kilograme. Aceleași însușiri le are și ruda ei americană, jaguarul.

Ținînd seama de dimensiunile corpului lor, „superpiscicile“ sînt cele mai puternice animale din lume. Ele sar cu ușurință 7 metri în lungime și 4 în înălțime și se catără pe copacii cei mai înalți cu agilitatea banalelor noastre pisici. Mai mult, ele pot transporta în virful copacilor o pradă ce depășește de patru ori propria lor greutate. Un martor ocular povestește că un jaguar a înșfăcat un cal și a traversat cu el un rîu lat.

Diabolicele feline, dar mai ales jaguarul, sînt înotătoare excelente. Trei marinari se îndreptau, într-o zi, cu barca spre vas. Observînd, la un moment dat, capul unui jaguar ieșind din apă, marinarii au tras în el dar n-au reușit decît să-l rănească. Fiara continua să inoate spre ei. Înnebuniți de spaimă, fără să-și dea seama ce fac, marinarii au sărit în apă. Jaguarul s-a apropiat de barcă, s-a instalat în ea și... s-a lăsat dus de curent, lîngindu-și rănile liniștit.

(Din „Nedelea“)

O „superpiscică“... sau două?

ENIGME ELUCIDATE

Aureola albastră

În sud, în regiunea premuntoasă a Babatagului noaptea coboară repede. Priveam colinele cufundate în întuneric cînd deodată, pe un deal ce semăna cu spinarea unei uriașe dihanii încremenite, am zărit licărind niște flăcăruri albastre. Prin binoclu am putut să deslușesc mai bine un colț de stîncă luminat de o bizară aureolă albăstruie, care s-a făcut însă nevăzută deîndată ce a apărut luna. Dar ea s-a ascuns în nori și pe deal au început să dănuie din nou luminițele albastre. Înspre miezul nopții, o dată cu căderea brumei, flăcările albastre s-au topit.

Dimineața m-am îndreptat spre locul cu pricina. Am ajuns cu bine la colțul de stîncă sub care se căsca o vîgăună adîncă. În primul moment am avut impresia că vîgăuna era plină de pietroaie, dar la o cercetare mai atentă „pietroaiele“ s-au dovedit carapace de broască țestoasă. Spălate de ploii și uscate de soarele fierbinte, ele zăceau acolo într-un morman uriaș, adunat de luni și ani de zile. Cine să le fi cărat acolo sus? De cimitire de broaște țestoase n-aurisem pînă atunci.

Lucrurile au început să se lămurească din clipa în care am descoperit, cu binoclu, în peretele stîncii de dincolo de vîgăună, o adîncitură întunecoasă. Un cuib de vultur! Cițiva pui se foiau de colo-colo, clămpănind, nerăbdători, din ciocuri. Desigur că peste puțin timp avea să se ivească pasărea-mamă, purtîndu-și prada în ciocul puternic...

Sînt oare vulturii atît de isteți încît înțeleg că trebuie să arunce broaștele țestoase de la înălțime pentru a le sparge carapacea? Nu, dar de-a lungul mileniilor „au observat“ că atunci cînd broasca le scapă din gheare blindajul ei nu rezistă la ciocnirea cu pietrele. Și li s-a format, astfel, un fel de reflex: cînd se apropie de cuib lasă prada să le cadă pe bolovăniș.

Așa s-a adunat lîngă acest cuib de vulturi mormanul de carapace. Încălzite de soare în timpul zilei, carapacele bogate în fosfor devin noaptea luminescente, răsădînd acea ciudată lumină care mi-a trezit curiozitatea. Nu întîmplător localnicii au botezat locul „stîncă broaștelor țestoase“.

A. Lesneck

ONOMASTICĂ

Fiodor Nikolaevici
Robinson Crusoe

La Leningrad locuiește un cetățean cu numele neobișnuit de Oleg Robinson Crusoe. Cine l-a botezat așa?

În podul unei case dintr-un oraș ucrainean a fost găsită o carte veche pe a cărei copertă interioară stătea scris: „Dedicată servitorului meu, Fiodor Nikolaevici Fokin, pentru că mi-a salvat viața în timpul unui naufragiu și în amintirea celor trei luni petrecute împreună pe o insulă pustie. De acum înainte el va purta numele neînfricatului Robinson Crusoe“.

Leningrădeanul Oleg Robinson Crusoe e strănepotul lui Fiodor Nikolaevici. Soarta a vrut ca și viața lui Oleg să fie legată de mare. Ce-i drept, el n-a locuit niciodată pe o insulă pustie, dar e conferențiar la Institutul de construcții navale, iar pe abajurul veiozei sale e pictată o corabie cu pinzele umflate de vînt...

(Citiți răspunsul în pag. 12).

Ațașament

O doamnă respectabilă din High Wycombe (Anglia) a hotărît că a sosit momentul să se lase de automobilism, dar ținea atît de mult la Austin-ul pe care-l avea din 1932 încît a declarat că nu se poate împăca cu ideea folosirii lui de către altcineva. Pentru a nu se despărți de un prieten atît de vechi și de credincios, l-a trimis unei întreprinderi care să-l prezeze într-un bloc pătrat. Sub această formă automobilul va deveni monumentul ei funerar. Firma care i-a lucrat comanda a declarat că mașina era în stare perfectă.

„Grevă“ la Cairo

La grădina zoologică Giza din Cairo s-a declarat o grevă care a pus direcției probleme complicate. Cele 37 de femele de pavian s-au instalat hotărît în adăposturile lor pe care au refuzat să le părăsească. Era vorba de o acțiune de protest împotriva închiderii masculului Bolbol într-o cușcă separată. Direcția grădinii fusese nevoită să ia această măsură deoarece, după ce intrase în grațiile tuturor doamnelor, înlăturîndu-l complet pe veteranul Khamis, tînărul „crai“ îl mai și mușcase pe acesta atît de tare încît a trebuit să fie internat în spitalul veterinar. Nu se știe ce a determinat conducerea grădinii zoologice să-l elibereze pe Bolbol din celulă: greva maimuțelor sau protestele vizitatorilor lipsiți de o distracție.

Elefantul silitor

— Ce e gălăgia asta pe coridor? întrebă într-o zi directorul unui colegiu (Twreedmouth (Anglia) o elevă care tocni trecea.

— Un elefant, răspuse fetița.

Directorului nu i-a venit să-și creadă urechilor. Și totuși era adevărat: un elefant de două tone urca scara care ducea spre amfiteatrul de științele naturii. Elefantul n-a apucat să viziteze amfiteatrul, pentru că îngrijitorul, sosit în ultimul moment, l-a silit să părăsească clădirea, explicînd totodată că pahidermul evadase cu puțin înainte din circ și, curios din fire, intrase pe poarta deschisă a colegiului.

Nu înghițiți regina

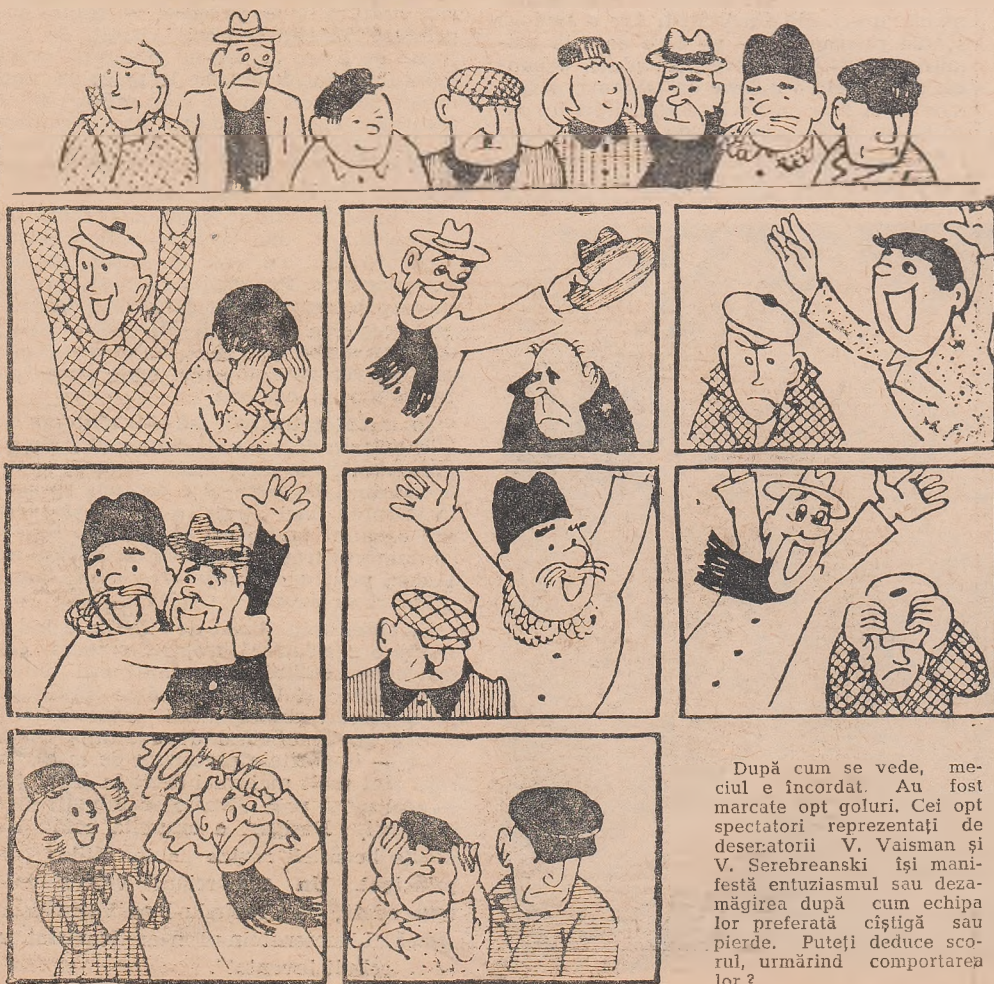
Doctorul G. Petuhov, chirurg la spitalul regional din Briansk, e posesorul uneia din cele mai originale colecții din lume. La prima vedere eteroclită, căci conține monede și nasturi, bile metalice, ace și cuie, ea e justificată prin sursa comună a tuturor acestor obiecte: stomacul pacienților. Într-adevăr, în cursul carierei sale medicale G. Petuhov a avut numeroase prilejuri să extragă din pîntecele pacienților săi, tineri și bătrîni, obiecte foarte puțin comestibile.

Cele mai frumoase piese ale colecției sale sînt un ceas brățară, care a căzut întîmplător în gura unui mecanic auto și o piesă de șah, o regină, pe care un jucător a înghițit-o pur și simplu într-un moment de enervare.

Un buștean
care nu sună a gol

Nu de mult, o țărancă din Baden-Württemberg (R.F.G.) era tocmai ocupată cu tăierea unei porțiuni dintr-un stejar străvechi cînd, izbind mai puternic cu toporul, trunchiul a crăpat și din el au început să se reverse o droaie de monede. Unele din cele 136 de piese de argint, de proveniență foarte veche, datează din vremea Sfîntului imperiu romano-german și au întipărite pe ele efigia împăratului Maximilian I (1493—1519). Un gabben aparținînd Republicii Venețiene reprezintă cea mai prețioasă piesă a originalei colecții.

Sînteți perspicace?

(Citiți răspunsul în pag. 12).

ELEGANT ÎMBRĂCAT
CU
CONFECȚIILE
PRODUSE DE
STEAJA ROȘIE
SIBIU

OMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

oferă spre vânzare:

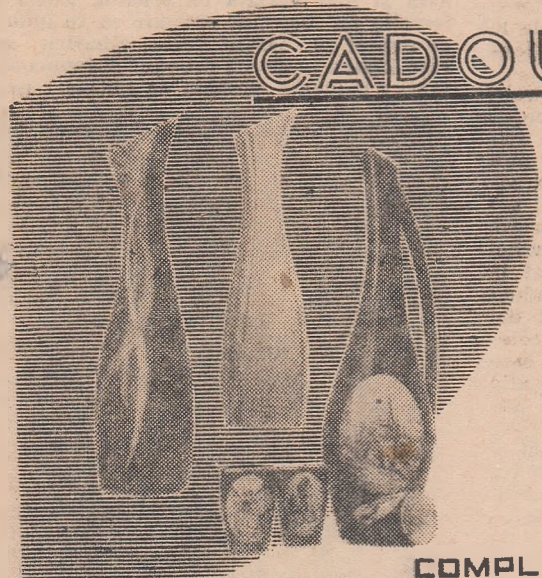
AZOTAT DE SODIU
STAS 6030/1959
UTILIZAT IN INDUSTRIA ALIMENTARA,
SIDERURGICA, TEXTILA,
STICLARIE ETC.

SULFAT DE AMONIU
STAS 931/1961
UTILIZAT LA FABRICAREA ME-
DICAMENTELOR, IN INDUSTRIA
ALIMENTARA, TABACARIE ETC

SULFIT DE SODIU
N.I. 2449/62
REZULTAT DE LA FABRICAREA
FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA
HIRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS
2062/1961
**DAMIGENE
DE STICLA**
A 50L. DIN
STOC SUPRA-
NORMATIV

CADOURI

PLĂCUTE
LITILE
IEFTINE

SERVICII DE MASĂ,
LICHIDR, CAFEA, ETC.
VASE DE FLORI ȘI
BIBELOURI

PRODUSE DE
COMPLEXUL INDUSTRIAL DE
STICLĂ ȘI FAIANTĂ
ȘIGHIȘOARA

**ÎNTEPRINDEREA
7 NOIEMBRIE**
GHIMBAV - REG. BRAȘOV

Livrează întreprinderilor de stat și
organizațiilor economice socialiste, pe
bază de repartiții, următoarele produse:

Hirtie crețată Diferite formate
și culori

Carton ondulat Cu 1,2 și 3
straturi netede

Mucava gri Diferite
grosimi

Confecții Diverse cutii din
carton ondulat
și mucava

EXECUȚIA ȘI CALITATEA EXCEPȚIONALĂ SÎNT
CARACTERISTICILE PRODUSELOR NOASTRE

Stofe de
calitate
LIBERTATEA
I. I. S. - SIBIU

Bogat și variat sortiment de desene și culori

PENTRU
CONFECȚII
CEREȚI
ȚESĂTURILE
DE
MĂTASE ȘI RELON
PRODUSE DE

mătasea roșie
CISNĂDIE

COLOROM

GALLUS
Vopsește orice țesături
MĂTASE • BUMBAC • LINĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

Culturism feminin

În numărul 39 al revistei noastre am publicat un articol despre culturism, care îi privea exclusiv pe bărbați. Dar și femeile pot tot atât de bine să-și „construiască” singure corpul, ca să ne menținem în termenii de specialitate. Istoria sportului este un bun argument în acest sens.

Cindva, dorința femeilor de a practica sportul era un subiect de glume și ironii. Până și programul olimpic ignora sportul feminin. Dar „sexul slab” a demonstrat cu succes că nici în acest domeniu nu rămâne în urma celui „tare”.

Culturismul înseamnă gimnastică cu greutate. Le este oare accesibilă o asemenea practică femeilor? La această întrebare putem răspunde tot cu o întrebare: dar în definitiv ce este canotajul și inotul — mai ales stilul crawl? *Stricto sensu*, un efort pentru îndepărtarea apei, care ar echivala cu ridicarea unei greutăți de 15—20 kilograme. Alte sporturi, cum ar fi săriturile, aruncările, cer o forță și mai mare. După cum se știe, în programul de antrenament al sportivelor haltera este folosită curent pentru dezvoltarea forței. Cu atât mai mult ea ar putea fi deci folosită de femei pentru corectarea anumitor imperfecțiuni ale corpului.

Gimnastica cu greutate prezintă marele avantaj că permite activitatea izolată a unor anumiți mușchi și părți ale corpului. Acolo unde dieta e neputincioasă, gimnastica, practică, însă, neapărat sistematic, ajută la îndepărtarea grăsimii de prisos. Sau, dimpotrivă, cu ajutorul ei se poate adăuga țesut muscular acolo unde se vedește insuficient. De exemplu, se poate dezvolta toracele, se pot dezvolta și întări mușchii pectorali, se pot umple golurile din regiunea gâtului și claviculei, se poate rotunji linia umerilor și a brațelor, se poate modifica linia picioarelor. Și, după cum am mai spus, poate fi eliminată grăsimea atât de supărătoare, care se depune în regiunea bazinului, pe abdomen și talie. Cu alte cuvinte, se poate da o formă armonioasă celor trei elemente constitutive ale frumuseții feminine: pieptul, talia și picioarele. Nu e de neglijat nici amănuntul că gimnastica în genere, inclusiv cea cu greutate, asigură o tinută frumoasă, influențează în bine capacitatea de muncă, consolidează sănătatea.

Totul pledează, deci, pentru culturism feminin. Avantajele acestui sistem de „construire a corpului” sînt prea mari ca să nu învingă comoditatea și îndoielele. Vizitați, deci, magazinele sportive, cumpărați-vă haltere demontabile și, consultînd în prealabil un medic (condiție absolut obligatorie) începeți să practicați gimnastica cu greutate, după recomandările specialiștilor sovietici G. Tenno și A. Korșunov, pe care le publicăm mai jos.

★

Pentru practicarea acestui complex de exerciții aveți nevoie de greutate între 3 și 15 kilograme. Cele mai indicate sînt halterele demontabile, deoarece permit să se varieze greutatea în funcție de complexitatea exercițiului și de gradul de pregătire al fiecărei „culturiste”. Desigur, pot fi folosite și haltere cu greutate constantă.

Exercițiile se execută lent, ritmic. Respirația trebuie să fie adîncă, egală. Între exerciții faceți o scurtă pauză.

Pentru început, se recomandă să repetați fiecare exercițiu de opt ori, stabilind greutatea în așa fel încît ultima repetare să ceară eforturi reale, dar să nu provoace o încordare puternică.

Numărul de repetări trebuie să ajungă treptat la zece. După aceea puteți crește greutatea (în exercițiile pentru partea superioară a trupului cu 1—1,5 kilograme, iar pentru partea inferioară cu 2—3 kilograme) și să reîncepeți cu opt repetări.

Cu timpul, cînd vă simțiți antrenate și capabile de acest efort, executați exercițiile în două și chiar trei serii.

Cînd ajungeți în această fază, nu uitați să alternați exercițiile 2 și 3. Adică, după ce ați terminat seria de lăsări pe vine, executați seria de ducere a brațelor peste cap la spate în poziția culcat, apoi reluați seria de lăsări pe vine ș.a.m.d. Această ordine are o importanță deosebită, ea influențează pozitiv respirația și circulația sîngelui.

Cine vrea să se debaraseze de depunerile de grăsime poate, după 6—8 săptămîni, să repete exercițiile 2, 4 și 6 de 20—25 de ori, accelerînd totodată ritmul mișcărilor. Greutatea trebuie redusă în mod corespunzător. Anumite exerciții, de exemplu cele pentru talie și mușchii abdominali (5, 6, 7 și 8) după un anumit timp pot fi executate zilnic.

Exercițiile trebuie practicate cu regularitate de trei ori pe săptămîină, fără a neglija ca la început să faceți o bună încălzire, de tipul gimnasticii de dimineață.

Timpul cel mai potrivit pentru practicarea gimnasticii cu greutate este a doua jumătate a zilei, cam la o oră — o oră și jumătate după masa de prînz. Iar locul cel mai potrivit — o odăie bine aerisită sau chiar, dacă se poate, afară, însă la umbră. La sfîrșit faceți un duș cald, frecați-vă bine corpul cu

un prosop aspru și odihniți-vă timp de 10-15 minute (cel mai bine în poziția culcat).

Și acum exercițiile:

1. Haltera la spate pe umeri. Ridicarea ei din această poziție. (Exercițiu recomandat pentru rotunjirea umerilor și brațelor și pentru corectarea ținutei.)

2. Lăsarea pe vine cu haltera la spate, pe umeri. (Pentru mușchii picioarelor.)

3. Culcați-vă pe o bancă sau o canapea cu fața în sus și duceți haltera peste cap la spate. (Pentru dezvoltarea toracelui și a mușchilor pectorali.)

4. Urcăți-vă pe o bucată de scîndură groasă de 5—7 centimetri și ridicați-vă pe virfuri, ținînd haltera la spate, pe umeri. (Pentru linia picioarelor.)

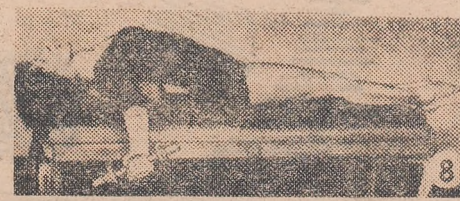
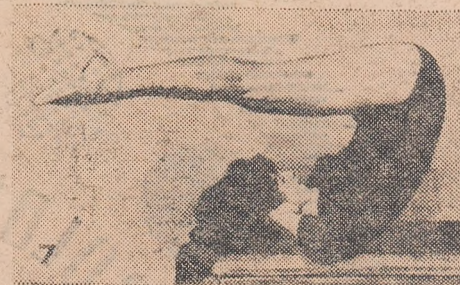
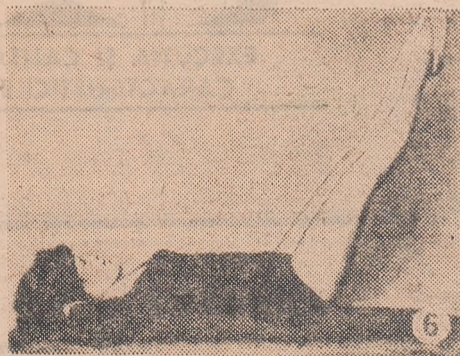
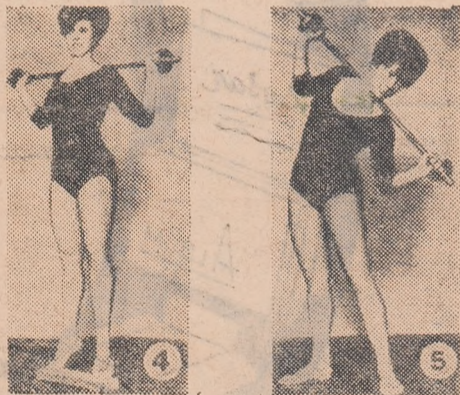
Următoarele patru exerciții sînt indicate pentru înlăturarea grăsimii de pe pînțe, întărirea mușchilor abdominali și pectorali și pentru subțierea taliei.

5. Aplecarea trunchiului spre dreapta și spre stînga cu haltera la spate pe umeri.

6. Culcați-vă cu fața în sus pe o suprafață tare și ridicați încet picioarele cu virfurile lipite. Cu timpul acest exercițiu poate fi executat cu greutate prinsă de talpă.

7. Din poziția culcat, ridicarea trunchiului și ducerea picioarelor peste cap. În funcție de antrenament, acest exercițiu poate fi executat ținînd haltera la ceafă.

8. Cu cite o halteră în fiecare mînă, ducerea brațelor în lături din poziția culcat pe spate.

Trăpașii Orlov

Cine n-a auzit de celebra rasă de cai Orlov! În istoria hipodromurilor, iuții și frumoșii trăpași, care își au obirșia în regiunea Voronej, ocupă un loc de cinste.

Rasa Orlov are o vechime de aproape două secole. Acum 190 de ani, contele rus Orlov a construit pe pămînturile primite în dar de la împărăteasa Ecaterina a II-a niște grajduri de toată frumusețea. Autorul proiectului, arhitectul D. Jiliardi, care a reconstruit și vechea clădire a Universității din Moscova, a creat o adevărată operă de artă, care constituie și azi un punct de atracție pentru turiști.

„Părintele” trăpașilor Orlov a fost un iobag al contelui, Vasili Șişkin, care a devenit ulterior un talentat zootehnician autodidact. El a încrucișat cai pur sînge arabi, danezi, olandezi și englezi și printr-o minuțioasă selecție a obținut o rasă nouă, care și-a cucerit o faimă rapidă pe hipodromurile mondiale.

În anii războiului civil gardiștii albi au jefuit fără milă grajdurile de la Hrenovoe, regiunea Voronej, luînd minunații cai pe drumurile lor războinice. Cu eforturi realmente eroice personalul grajdurilor a reușit să salveze atunci 29 de iepe și cinci armăsari. Din acest nucleu și cu ajutorul altor crescători din țară, grajdurile de la Hrenovoe și-au refăcut cu timpul prețioasa avere.

În ultimele decenii Hrenovoe a dat mulți trăpași de calitate. Campionul și recordmenul Ulov, de exemplu, a străbătut distanța de 1.600 de metri cu viteza unui automobil — în două minute și cîteva secunde. Tot la Hrenovoe au crescut și celebratați ca Budușcinosti, Moh, Bulevard, Bilaia Mecita, Zvonkaia Pesnia, Morskoj Priboi. Acesta din urmă a participat la 50 de curse și a cîștigat 48. Iapa Budușcinosti, mamă a cinci recordmeni și doi campioni, a fost la vremea ei atât de celebră încît și azi se mai acordă premii care îi poartă numele. Tot la Hrenovoe se află și cel mai rapid trăpaș din Uniunea Sovietică, armăsarul Uspeh.

Grajdurile de la Hrenovoe au format și o pleiadă de jockey talentați. Începutul l-a făcut Iakov Pașcenko, care a lucrat apoi ca antrenor principal pînă la venerabila vîrstă de 87 de ani.

MODĂ

Tricotajele

Tricotajele sînt la modă. Și nu e de mirare, căci obiectele tricotate sînt nu numai comode și practice, ci și elegante, moderne și răspund cerinței de bază a timpului nostru: îmbrăcămintea trebuie să fie simplă și frumoasă.

Fibrele chimice conferă noi calități tricotului și dacă acum cîteva ani vorbeam despre acesta ca despre un material pentru îmbrăcămîntea de fiecare zi sau sportivă, azi granițele folosirii lui s-au extins. Rochiile, costumele, compleurile pentru stradă din bambac, lînă, fire sintetice; pardesiile de damă cu contextura netedă sau cu relief; jachetele ușoare pentru bărbați, care înlocuiesc vestoanele, diferite tipuri de bluze — toate acestea se fac din tricof. Jerseul, mai ales dacă e împletit cu fir de lame, face foarte bine și oficiul de toaletă elegantă.

Îmbrăcămîntii din tricof îi este propriu laconismul formelor și al liniilor. Silueta zveltă alungită, cu linia lejeră a umerilor și a taliei se va menține și în 1966. Paralel cu liniile consacrate (dreaptă, evazată), pentru rochiile și costumele de jersu este modernă și forma semiajustată, cu fusta ușor lărgită.

Împletitura cu relief mare se pretează numai la îmbrăcămîntea sportivă, în celelalte cazuri relieful se netezește, se micșorează.

Predominantă e împletitura netedă și din fire în două culori. Desenul tricotului este elastic: dungi și carouri în diferite variante.

Culorile la modă sînt mai ales combinația de alb cu albastru sau roșu, iar la piețele sportive — alb cu negru.

De mult succes se bucură compleurile din două sau trei piese, care permit variate combinații cromatice.

O mare atenție se acordă detaliilor și garniturilor. Ele exprimă sau subliniază cele două tendințe, cele două stiluri ale modei actuale: caracterul sportiv și feminitatea ei. În prima categorie trebuie menționate buzunarele, clapele, manșetele, plăcile, gulerele severe, tighelul, paspoalurile. În a doua categorie — gulerele mici și delicate, reverele rotunjite, cordoanele înguste, precum și noile elemente de garnitură: împletitura dantelată, volănașele înguste.

Garniturile și șireturile cu relief mare,

țesute sau împletite, continuă să fie moderne, dar se poartă mai nețede, iar culoarea lor trebuie să fie identică cu cea a obiectului vestimentar.

Anul acesta paleta coloristică e mai bogată și mai variată ca oricînd, astfel că femeile nu mai sînt obligate să se îmbrace numai în jersu verde, albastru sau roșu. Gama modernă propune și tonuri discrete: galbenul deschis de gutuie, rozul

Deux-pièces de jersu în dungi, realizat de Casa de modă din Moscova

garioafelor, oranjul portocalei, culorile dense ale vișinei, prunii, aurului vechi, nuanțe închise și deschise de turcoaz. Ca de obicei, sînt moderne și culorile neutre: argintiu-gri, ivoar, bej, precum și negru și alb.

I. Vanina

SFATURI PRACTICE

Vasele nichelate cer o îngrijire atentă. Umezeala distruge nichelul, de aceea după spălat vasele trebuie bine șterse. Spălați-le numai cu apă caldă. Nu folosiți nisip și sodă. Prafulurile de curățat care se găsesc în comerț sînt foarte indicate.

Dacă nu aveți aspirator, puteți curăța preșurile în felul următor: întindeți-le pe podea și frecați-le cu apă săpunată cu ajutorul unei perii. Apoi atîrnați-le pe sîrmă și turnați peste ele apă pe ambele fețe, pînă cînd apa este curată. În ultima apă puneți esență de oțet. Proporția: o lingură de esență la cinci litri de apă.

(După „Trud”)

SINTEȚI PERSPICACE?

Răspuns: 5—3 pentru echipa suporterilor nr. 1, 5, 6, 7.